

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 19 maj justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot av riksdagen

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Elsemarie Bjellqvist (S) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 7 juni 2022 sedan Dag Larsson (S) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 8 juni 2022

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Agota Földes

sekreterare

Då Valprövningsnämndens berättelse inkommit den 8 juni skulle Elsemarie Bjellqvists uppdrag som ledamot av riksdagen gälla från och med detta datum.

§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd

Tredje vice talmannen anmälde

att *Alexander Ojanne* (S) inträtt som ersättare för statsrådet Anders Ygeman (S) från och med den 8 juni och tills vidare och

att *Andrea Törnестam* (S) inträtt som ersättare för statsrådet Annika Strandhäll (S) från och med den 8 juni och tills vidare.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält Andrea Törnestic som ledamot i socialutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i socialutskottet
Andrea Törnestic (S)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:39 för tisdagen den 31 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från socialförsäkringsutskottet.

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2021/22:236 till utrikesutskottet

EU-dokument
COM(2022) 197 till socialutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 september*.
COM(2022) 216 till skatteutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 september*.

§ 7 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2017–2021

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU42
Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2017–2021 (skr. 2021/22:104)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 8 Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU28
Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen (prop. 2021/22:217)
föredrogs.

Anf. 1 ANNA VIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 6.

Det är av stor vikt ur ett samhällsperspektiv att stärka kontroll och kvalitet i folkbokföringsverksamheten. Det är en prioriterad fråga för regeringen att bryta segregationen och bekämpa brottsligheten och ta tillbaka kontrollen över välfärden. Det är en central del att det är ordning och reda i våra register då fel får spridningseffekter i hela samhället och kan användas för att utnyttja välfärdssamhället, till välfärdsbrottslighet och av den organiserade brottsligheten. Det är helt oacceptabelt – register ska inte användas för att upprätthålla ett skuggsamhälle.

Nyss kunde vi läsa att Skatteverket, i samverkan med åtta kommuner i ett pilotprojekt, gjort över 900 utredningar av misstänkt felaktig folkbokföring och 190 polisanmälningar. Det vanligaste felet var att personer lämnat Sverige utan att anmäla flytt, vilket kan vara ett folkbokföringsbrott. Fokus i projektet var felaktig folkbokföring kopplad till bland annat trångboddhet, skenskrivningar och olovlig andrahandsuthyrning. Det ingick i regeringens uppdrag till Skatteverket att i samverkan med frivilliga kommuner hitta nya metoder för att motverka felaktig folkbokföring. Många exempel beskrevs som kan ta det arbetet vidare.

I den proposition vi diskuterar i dag skärper regeringen kraven på kvalitet i folkbokföringen ytterligare. I propositionen ingår ett nytt förslag om krav på personlig inställelse och användning av biometriska metoder för att stärka kontrollen av en persons identitet vid inflyttning till Sverige. Vidare ingår ökade möjligheter att göra kontrollbesök i hemmet för Skatteverket och åtgärder för att komma till rätta med problemet att någon felaktigt folkbokför sig på din adress. Det är något som upplevs som mycket besvärande för den som drabbas.

Fru talman! Regeringen har tidigare vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra folkbokföringen. Skatteverket har fått ett ökat anslag och möjlighet att kontrollera bosättning, och 2018 återinfördes folkbokföringsbrottet. Under 2021 anmäldes över 4 000 personer i Sverige för folkbokföringsbrott, vilket är en tredubbling på två år. Regeringen har också infört flera sekretessbrytande bestämmelser för att förbättra informationsutbytet. Myndigheter ska underrätta Skatteverket om fel i folkbokföringen, och informationsutbytet inom Skatteverket har förbättrats med hjälp av nya sekretessbrytande bestämmelser. Förutom det pilotprojekt som jag nämnt tidigare gav regeringen Skatteverket i uppdrag att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet. Ett projekt har bedrivits med elva andra myndigheter och ett antal frivilliga kommuner. När rapporten var klar hade ett stort antal utredningar färdigställts, och många utredningar pågick. I rapporten finns många exempel på vidare åtgärder.

När det gäller samordningsnummer tog regeringen i väntan på folkbokföringsutredningen beslut om ett snabbspår av åtgärder. Vid årsskiftet kunde Skatteverket genom denna lagändring vilandeförklara över 700 000 samordningsnummer.

Prot. 2021/22:127

9 juni

-----

*Stärkt kontroll
och kvalitet i
folkbokföringen*

En majoritet av partierna i utskottet står bakom propositionen men har andra yrkanden i olika delar.

Förslaget om samordningsnummer samt dataanalyser och urval av data bereds vidare inom Regeringskansliet och kan komma att lämnas inom en snar framtid, varför vi inte finner skäl att föregripa det arbetet.

Arbetet med att förbättra folkbokföringen och att ytterligare höja kvaliteten är ett prioriterat område både inom Regeringskansliet och inom Skatteverket. Genom de nya lagförslag som nu presenteras i och med denna proposition kommer lagstiftningen att förbättras ytterligare.

Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det råder en stor oordning i Sverige. De senaste dagarna har många blickar riktats hit mot kammaren. Man kan med rätta tycka att det har varit lite stökigt med misstroendeomröstningar som inte har lyckats, en statsminister som har haft någon form av emotionellt utbrott och hotat att avsätta hela regeringen och en statsminister som har lånat besökande krigsfartyg som ska bringa trygghet i världen till att i stället på ett märkligt sätt ge sig på oppositionen. Detta har givetvis inte stärkt statsministern, Socialdemokraterna, Sveriges anseende eller medborgarnas trygghet.

Men det är inte där de stora bristerna i den svenska tryggheten ligger, utan de hör hemma någon helt annanstans. Människor utsätts för brott. Det handlar om brott som i sig själva kanske inte har det största straffvärdet men som förftar mycket av människors trygghet. Det kan handla om att man får sitt garage rånat eller sin båtmotor stulen, eller man blir rånad på stan, ens barn utsätts för förnedringsrån eller andra obehagliga upplevelser. Långt ifrån allt detta beror på brister i folkbokföringen, men en hel del av de problem som finns i Sverige beror på att staten och myndigheterna har tappat kontrollen över våra välfärdssystem och myndigheter, och ännu värre över vem som faktiskt vistas i landet och vem som bor var. Det har försvårat för alltifrån polis till skattemyndigheter och socialtjänst att utföra sitt arbete på ett korrekt sätt.

Moderaterna har med kraft drivit på för att vi ska få ordning och reda i de här systemen. Vi har bland annat drivit på för en folkräkning. Det har Socialdemokraterna motverkat med näbbar och klor. Margaret Thatchers klassiska "No, no, no" kan här översättas till "Nej, nej, nej! Inga fler åtgärder för ordning och reda i de här systemen!"

En reflektion kring det som förtjänar att göras i kammaren är att det här utskottet, det vill säga riksdagens skatteutskott, flera gånger har frågat berörda myndigheter: Att vi nu har en sådan stor oordning och oreda i systemen i Sverige, är det ett hot mot valets legitimitet? Svaret på den frågan är tyvärr ja. Regionalt och lokalt kan det inte helt uteslutas att de här stora bristerna och oordningen kan påverka ett valresultat.

I Sverige är vi ju inte helt förskonade från olika typer av fusk och manipulation av val. Det är det säkert ingen demokrati som är. I mer modern tid har vi haft socialdemokrater som till och med har dömts för att de gömt andra partiers valsedlar. Man har dömts för att man fuskat med val på äldreboenden. Det fanns ett märkligt inslag i en tidigare valrörelse, då Socialdemokraternas partiledare anordnade en valskola och sedan följde de här människorna, utrikesfödda, som hade gått till vallokalen ända fram dit där man hade slagit upp ett stort tält.

Det har funnits enskildheter som gjort att man kan känna viss oro. Men nu finns det i själva systemet, då vi eventuellt har ordning i de vallängder som gäller. Här har givetvis Valmyndigheten, Statistiska centralbyrån och Skatteverket ett jättejobb att göra ända fram till valdagen för att säkra legitimiteten i detta.

Politiken har inte bidragit. Man har under hela mandatperioden förvägrat myndigheterna de skarpaste verktygen för detta, nämligen att genomföra en folkräkning och på allvar kontrollera vilka som faktiskt finns i landet och vilka som är upptagna i röstlängden.

Folkbokföringsproblemen används också, precis som Socialdemokraterna påtalade nyss, för miljardsvindlerier mot välfärden. Också det är en viktig anledning att få ordning och reda i folkbokföringen.

I grunden visar den votering om folkbokföringen som vi ska ha senare i eftermiddag att Moderaterna är den inte bara stora utan också samlande kraften i svensk politik. Nu blir det verklighet av många av de förslag som vi lagt fram under åren men som regeringen har motverkat.

Vi samlar ett brett stöd här för många av våra förslag. Det är inte bara så att regeringen har presenterat en hel del av våra förslag. Vi samlar allt från liberaler till sverigedemokrater och vänsterpartister bakom många av de förslag som vi presenterar här i dag. Det är i grunden bra att många har tröttnat på att det inte råder tillräcklig ordning och reda i Sverige.

Vi står givetvis bakom den här propositionen eftersom den bottnar i alla de förslag som vi lagt fram. Men den räcker inte riktigt. Det är inte det att vi är emot propositionen; det är det att en hel del saker fortfarande saknas eller ännu inte har fångats upp.

Det handlar framför allt om att vi på allvar måste ha ordning och reda också i samordningsnumren. Det har delats ut ungefär 1 miljon identiteter till massor av människor men kanske inte riktigt 1 miljon människor. Många har dubletter; en del har flera stycken. Det handlas med detta. Här behövs givetvis också biometri och tydlig kontroll för att man inte ska kunna fuska mer med detta.

Vi måste ha en skärpning av folkbokföringsbrottet. Vi har sett flera exempel på att man inte kan agera mot de personer som handlar med de här uppgifterna och cyniskt utnyttjar människor, låter 50 eller 100 människor skriva sig på samma adress och helt enkelt gör business av människors utsatthet.

Jag tycker att det är en svaghet i förslaget att man inte vill klämma åt de människor som på ett så systematiskt sätt och med stora ekonomiska intressen för ögonen utnyttjar människor, gör stor profit på Sveriges många gånger havererade migrationspolitik och på så sätt fyller sina egna plånböcker med skattebetalarnas pengar.

Men vi har också sett exempel på att människor som man i normalfallet knappast tänker på som brottslingar har dömts för brott. Det kan vara någon som provbor med sin flickvän en månad eller någon som är hemlös eller på annat sätt befinner sig i social utsatthet. Människor i social utsatthet har absolut problem och är en samhällsutmaning för Sverige att hantera, men att döma dem för folkbokföringsbrott är knappast en bättre väg framåt för att ta hand om de problemen.

Med detta sagt yrkar jag bifall till reservation 2. Jag vill också säga att Moderaterna med kraft står bakom ändringarna som föreslås i propositionen, då de ursprungligen kommer från olika förslag som vi lagt fram och som Socialdemokraterna tidigare sagt nej till. Vi välkomnar den här tillnyktringen, fru talman, för Sverige behöver återgå till att ha ordning och reda.

Anf. 3 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Det är av största vikt att folkbokföringsregistret i allt väsentligt återspeglar verkligheten och att de som omfattas av systemet har korrekta uppgifter. Det är en förutsättning för att välfärdssystemen ska fungera. Folkbokföringen ligger också till grund för var man har rätt att rösta, för var man ska beskattas och även för samhällsplanering.

Propositionen från regeringen som vi har behandlat i utskottet är välkommen och välbehövlig men inte fullt ut tillräcklig eftersom vi under de senaste decennierna har tappat kontrollen över vilka som befinner sig inom Sveriges gränser.

Det förekommer väldigt många olika siffror, men enligt Skatteverket är 200 000 personer i Sverige felaktigt folkbokförda. Man har också medgett att det förmodligen finns ett mycket stort mörkertal.

Det har också kommit uppgifter om hur stor andel av nyanlända migranter som har uppgivit mer än en identitet. Ibland registreras mer än en identitet hos olika myndigheter på grund av felstavningar, men ibland sker det uppsåtligen.

Vi har tidigare sett att ett stort antal EU-migranter satt och tiggde i många svenska städer. Många av dessa individer var inte folkbokförda enligt de regelverk som finns.

Detsamma gäller de tusentals afghanska män som fick undantag från alla regler och tilläts stanna i Sverige, bland annat genom att de skaffade sig olagliga folkbokföringsadresser. Vissa fick det genom att bara skriva sig någonstans, var som helst; andra fick falska adresser som förmedlades mot betalning. Denna handel med adresser har blivit ett växande problem.

Problemen med ovetskap om vilka som finns i Sverige har uppenbarats på grund av den sedan länge helt urspårade invandringspolitiken. De kulminerade under migrationskrisen 2015, och det har kommit ett stort antal migranter till Sverige varje år sedan dess.

När det gäller dubbla identiteter kan man nämna Rakhmat Akilov, som begick terrordådet på Drottninggatan. Han hade mer än en identitet.

Under flera decennier har Sverige haft en storskalig invandring där tyvärr många människor som finns i landet inte är registrerade eller folkbokförda, åtminstone inte på rätt sätt. Andra är skrivna i Sverige men befinner sig i ett annat land och uppbär kanske sociala ersättningar trots att de har lämnat Sverige. Detta är både orimligt och en farlig utveckling. Sverige har tappat kontrollen över situationen. Det har åderlåtits både välfärdens resurser och rättsstatens kapacitet och bidragit till eskalerande brottslighet.

Sverigedemokraterna har sedan flera år tillbaka drivit på för att det ska genomföras en ny folkräkning. Lyckligtvis finns det nu ett tillkännagivande till regeringen om detta.

När det gäller att bo utomlands men ändå uppbära bidrag från Sverige har några fall uppmärksammats.

Ett exempel är Iraks försvarsminister, som var skriven i Sverige och uppbar bidrag trots att han bodde utomlands. Han fick medborgarskap i Sverige under falskt namn. Det var nyhetssajten Nyheter Idag som först avslöjade de uppgifterna. Den irakiske försvarsministern och hans hustru blev också misstänkta för bidragsbrott mot Försäkringskassan eftersom de fått barnbidrag och bostadsbidrag trots att de sedan flera år var bosatta utomlands.

Ett annat exempel är den 43-årige Fazel Fazly, som arbetade inom regeringen i Afghanistan samtidigt som han var folkbokförd i Sverige och lyfte föräldrapenning. Det avslöjade Aftonbladet den 1 september 2020.

Det som behöver göras är att skapa ordning, fru talman, inte bara i mottagandet och registreringen av nyanlända från och med nästa år utan även i det folkbokföringskaos som redan råder, genom uppsökande verksamhet för att ta reda på vilka som tagit sig hit, vilka som fortfarande är kvar, vilka de är och om de över huvud taget ska tillåtas stanna i Sverige.

Bidragsexemplen som jag nämnde är bara de mest dråpliga som avslöjats på sistone. Men problemet med utlänningar som felaktigt utnyttjar svensk välfärd är många, och kostnaderna för detta är enorma. Det innebär mångmiljardbelopp som felaktigt utbetalas varje år, och det skadar förtroendet för hela samhället.

Sverige har stora problem med bidragsfusk och utnyttjande av välfärden. Det finns olika siffror även där. Delegationen för direkta utbetalningar uppskattade det för en tid sedan till 18 miljarder kronor årligen. Men även där förekommer det olika siffror och mörkertal som förmodligen är mycket stora.

Ett stort problem är individer som har uppehållstillstånd och uppbar ersättning utan att befinna sig i Sverige över huvud taget. Det kommer vi åt genom att de invandrare som har uppehållstillstånd och uppbar ersättning från välfärdssystemen utan att vara sysselsatta regelbundet inställer sig personligen hos Skatteverket för identitetskontroll. Precis på samma sätt som när en person anmäler inflyttning från utlandet ska man inställa sig personligen hos Skatteverket. Det krävs verkningfulla åtgärder för att säkra uppgifterna i folkbokföringsregistret för att komma till rätta med personer som är folkbokförda i Sverige samtidigt som de stadigvarande bor i ett annat land.

Regeringen föreslår i denna proposition bland annat att nyanlända ska lämna fingeravtryck och att det ska tas en digital ansiktsbild för att jämföra med de data som eventuellt finns i de identitetshandlingar som den nyanlände eventuellt har med sig, men att dessa data därefter omedelbart ska förstöras. Detta innebär att dessa biometriska data inte kommer att kunna lagras och jämföras mellan myndigheter, vilket har påpekats i remissvar från Skatteverket, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning och Ekobrottsmyndigheten. Syftet med att lagra och jämföra biometriska data är just att undvika risken för multipla identiteter som är särskilt användbara vid just välfärdsbedrägerier och organiserad brottslighet. Av dessa skäl bör det bli möjligt att lagra och jämföra biometriska data.

Den som avsiktligt uppger felaktiga identitetsuppgifter i syfte att få bidrag eller uppehållstillstånd eller i syfte att skaffa flera identiteter bör också kunna få sitt uppehållstillstånd indraget.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 8.

Anf. 4 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! I dag diskuterar vi riksdagens proposition *Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen*.

Att ha korrekta uppgifter om vilka som bor och befinner sig i Sverige är förstås viktigt ur många aspekter. De senaste åren har vi sett en ökande kriminalitet kopplad till bristande uppgifter i folkbokföringen. Det kan handla om penningtvätt, svartjobb, skattebrott, bedrägerier, fusk med uppehållsrätt i landet och identitetsrelaterade brott. Ja, vi kan nog konstatera att institutionen Sverige har varit lite dåligt rustad för det vi kallar välfärdsbrott – lite naiva, helt enkelt.

Det är av yttersta vikt att detta åtgärdas. Under denna mandatperiod har flera utredningar och försöksverksamheter genomförts för att komma till rätta med dessa brister i folkbokföringen.

Bland annat har Skatteverket i oktober 2021 lämnat en redovisning av ett pilotprojekt för att förhindra felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet. Det var också en åtgärd inom ramen för januariavtalet. Och vi har tidigare fattat beslut om skärpta regler för samordningsnummer.

Fru talman! Jag ska säga några ord om samordningsnummer. Ett samordningsnummer är alltså en identitetsbeteckning för personer som inte är eller som inte har varit folkbokförda i Sverige. Syftet är att myndigheter och andra samhällsfunktioner ska kunna identifiera personer även om de inte är folkbokförda i Sverige.

Ett samordningsnummer följer en person hela livet, och det kan aldrig förekomma två likadana. Om en person har fått ett samordningsnummer senare blir folkbokförd ersätts samordningsnumret av ett personnummer.

Men likt bristerna i folkbokföringen har bristerna i hanteringen av samordningsnummer lett till ökande kriminalitet inom till exempel bedrägeri, fusk med uppehållsrätt och identitetsrelaterade brott. Det är väldigt tydligt att stärkt kontroll och kvalitet behövs lika väl vid tilldelning och hantering av samordningsnummer som för personnummer vid folkbokföring.

Fru talman! För att få störst effekt borde lagändringar för att åstadkomma stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen ha omfattat både personnummer och samordningsnummer samtidigt. Därför är det olyckligt att regeringen har valt att utelämna det senare i den proposition som nu ligger på bordet.

Centerpartiet anser att det är angeläget att liknande åtgärder som föreslås för folkbokföringen, såsom stärkt folkbokföring, en säkrare identitetskontroll och användning av biometriska uppgifter, kommer på plats så snart som möjligt även för tilldelning och hantering av samordningsnummer. Och jag är mycket nöjd med att riksdagen föreslår ett tillkännagivande i denna fråga.

Fru talman! Inom organiserad brottslighet finns olika typer av möjliggörare, som andra före mig har talat om, som genom sitt agerande medverkar till att organiserad brottslighet kan använda folkbokföringsuppgifter som ett brottsverktyg. Personer som tillhandahåller folkbokföringsadresser för felaktig folkbokföring i brottsupplägg har en viktig roll i detta och utgör en form av möjliggörare för organiserad och allvarlig ekonomisk brottslighet.

I syfte att avskräcka möjliggörare och stävja exempelvis adresshandel anser Centerpartiet och en majoritet i utskottet att det ska införas en självständig straffbeläggning för till exempel medhjälp till folkbokföringsbrott.

Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig, bland annat Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket, instämmer i att en utvidgning av straffansvaret är nödvändig.

Därför ser vi fram emot att regeringen skyndsamt återkommer med förslag på utformningen av ett utvidgat straffansvar i folkbokföringslagen, vilket ett av förslagen till tillkännagivande handlar om.

Ytterligare viktiga förslag till tillkännagivanden i dag handlar om frågan om ett effektivare och utökat informationsutbyte mellan myndigheter. I dag kan det faktiskt vara så att olika myndigheter utreder bosättning för samma individ parallellt.

Myndigheter behöver också få dela information på ett bättre sätt och göra riktade urval och inte bara utreda en individ efter en anmälan utan faktiskt söka och göra riktade urval.

Det handlar också om efterhandskontroll av folkbokföring, vilket ger ett bättre skydd för en individ som utan vetskap haft individer olagligt skrivna på sin adress.

Slutligen föreslås ett tillkännagivande om att det måste ges större möjligheter att avregistrera falska identiteter i folkbokföringsregistret, på samma sätt som Skatteverket gör när en person avlider.

Detta är viktiga och nödvändiga förändringar för att motverka en välfärdsbrottslighet som kostar enormt mycket.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 6.

Anf. 5 TONY HADDOU (V):

Fru talman! I det betänkande som vi debatterar i dag finns en del förslag som vi ställer oss bakom och andra förslag som vi inte ställer oss bakom. Därför vill jag redan nu yrka bifall till reservation 1.

Jag är väldigt glad att det nu finns en majoritet som ställer sig bakom Vänsterpartiets förslag om att regeringen ska tillsätta en utredning i syfte att avkriminalisera hemlösa och andra personer som inte har ägnat sig åt välfärdsbrott när det gäller folkbokföringen. Jag vill rikta ett varmt tack till utskottet för detta.

Men jag konstaterar att Socialdemokraterna och Miljöpartiet reserverar sig och vill att hemlösa fortsatt, liksom tidigare, ska kriminaliseras. Det är en politik som jag vänder mig starkt emot, en logik där man sparkar på de mest utsatta.

Förra året avslöjade tidningen Hem & Hyra adresskaoset och hur den skärpta lagen om folkbokföring gör att oskyldiga hemlösa klassas som kriminella och åtalas.

Själva syftet med lagen var att stoppa kriminella och välfärdsbrottsligheten. Men det visade sig vara framför allt hemlösa och andra i utsatta situationer som dras inför rätta.

Vi har sett svart på vitt vilka åtal som väckts. Det är främst personer vars syfte inte har varit att utnyttja systemet som har åtalats och dömts. Faktum är att resultatet visar att ytterst få kriminella har åtalats, däremot många oskyldiga. I nästan hälften av fallen handlar det om hemlösa människor vars enda brott är att de inte har någonstans att bo.

Den enskilt största grupp som har drabbats av kriminaliseringen är alltså hemlösa och utsatta personer som görs till kriminella och riskerar att få sina liv förstörda när de åtalas och prickas. Det är de som har hamnat i kläm på grund av den här lagstiftningen. Nu ser vi till att det här rättas till.

Jag vet själv hur illa människor far vid hemlöshet, framför allt barn och unga som rycks från all tillvaro och trygghet. Man ska inte göra livet tuffare för den gruppen och åtala dem för att de inte har fixat sina papper. Det finns ju uppenbarligen också politiker som är ganska dåliga på det.

Jag kan lova att det första man prioriterar vid till exempel akut hemlöshet inte är att kolla upp rätt folkbokföring. Man gör allt i sin makt för att skydda sina barn och se till att de är trygga. Man gör allt man kan för att de ska få tak över huvudet, för att de ska få i sig mat och för att de ska ha möjlighet att ta sig till skolan. Man gör allt för familjens tillvaro och trygghet.

Befinner man sig i den situationen och får hjälp av exempelvis socialtjänsten i kommunen finns risken att man flyttar mycket – mellan vandrarhem, hotell, campingplatser, någon lägenhet och så vidare. Man måste flytta mellan tillfälliga bostäder och kanske mellan släkt och vänner.

Jag kan inte riktigt förstå syftet med att åtala människor med stöd av en lag som har slagit totalt snett. Förutom att det är ett tufft slag mot individerna undrar jag faktiskt om det är rimligt att lägga samhällets, myndigheternas och domstolarnas resurser på att åtala oskyldiga hemlösa. Det är helt ineffektivt och mycket dålig politik.

Jag är som sagt glad över att det finns en majoritet bakom förslaget att utreda detta i syfte att avkriminalisera den här målgruppen, och jag vill återigen tacka för det.

Anf. 6 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Det finns vissa saker i vårt samhälle som bara måste fungera. En av dessa saker är folkbokföringen. Om inte folkbokföringen fungerar väl uppstår snart flera andra problem, som felaktiga utbetalningar av bidrag och ersättningar.

Det absolut viktigaste i vårt välfärdssystem är att våra gemensamma resurser når fram till dem som behöver dem. Svenskarna betalar mycket i skatt och förväntar sig en välfungerande välfärd. De förväntar sig vård som fungerar när man blir sjuk och polis som kommer när man ringer. De förväntar sig också ekonomiskt stöd för den som har blivit sjuk eller arbetslös.

Tyvärr finns det de som utnyttjar vår gemensamma kassa, och en alldeles för stor del av våra gemensamma resurser går ned i fickorna på kriminella nätverk och enskilda personer som fuskar till sig bidrag. Det här är ett enormt problem som Sverige måste ta tag i. Vissa steg i arbetet med att reda upp detta har tagits tidigare, och i dag tar vi ytterligare några steg.

De förslag som regeringen har lagt fram och som vi ska besluta om kommer att stärka kontrollen och kvaliteten i folkbokföringen. Det är bra, men dessa förslag är inte tillräckliga. Det kommer att krävas mer än bara några steg i rätt riktning. Det kommer att krävas rejäla förändringar.

Vi kristdemokrater har i vår motion föreslagit ett antal förbättringar av de förslag som regeringen har lagt fram. Av dessa är frågan om lagring av biometriska data särskilt viktig. Regeringen har föreslagit att Skatteverket ska kunna kontrollera så kallade biometriska uppgifter, alltså till exempel fingeravtryck. Vid en identitetskontroll ska en person bli skyldig att låta Skatteverket göra en sådan kontroll om Skatteverket anser att det är nödvändigt. Det är i sig bra och ett steg i rätt riktning, men det är långt ifrån tillräckligt. Efter kontrollen ska Skatteverket nämligen förstöra dessa biometriska data.

Flera remissinstanser – Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket själva och Försäkringskassan – lyfter fram behovet av att lagra biometriska data så att de kan jämföras. Utan lagrade data blir det svårare för våra myndigheter att kontrollera om personen i fråga förekommer som folkbokförd sedan tidigare. Vi kristdemokrater lyssnar på expertmyndigheterna, och vi vill ge dem de verktyg som krävs för att de ska kunna bekämpa de här brotten på ett effektivt sätt.

Utskottet föreslår ett antal tillkännagivanden till regeringen. Bland annat finns ett förslag till tillkännagivande om folkbokföringsbrottet. Där har bland annat vi kristdemokrater föreslagit att straffansvaret i folkbokföringslagen ska utvidgas. Den som möjliggör eller underlättar folkbokföringsbrott genom att upplåta sin adress för felaktig folkbokföring – det som ibland kallas skenskrivning – ska kunna straffas för detta. Återigen är det så att flera tunga remissinstanser – Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Brottsförebyggande rådet – har föreslagit detta.

Samtidigt som man behöver skärpa lagen gentemot dem som medvetet fuskar och hjälper dem som fuskar behöver man se över hur lagen om folkbokföringsbrott använts mot folk som uppenbart inte haft ett brottsligt uppsåt. Det handlar om hemlösa människor och personer som varit utsatta för hot. Ett fall som uppmärksammades i medier i våras handlade om en göteborgare som provbodde hos sin flickvän utan att anmäla detta till Skatteverket.

Fru talman! Vi har ett system där man inte straffas om man upplåter sin adress till någon som använder den för att fuska till sig bidrag men där man däremot straffas om man provbor en månad hos sin flickvän.

Jag hade trott att vi skulle ha en bred enighet om att utreda hur detta ska ändras på, men det får vi inte. Både S och MP har reserverat sig. De tycker alltså att det här systemet fungerar väl. Jag är glad att riksdagen ändå fattar beslut i dag om att det måste till förändringar kring folkbokföringsbrottet.

Fru talman! Vissa saker i samhället måste bara fungera. Folkbokföringen är en sådan sak; den bara måste fungera. De förslag som har lagts fram innebär att vi tar steg i rätt riktning, men det här är så viktigt och grundläggande att det krävs rejäla tag. Socialdemokraterna har med den här propositionen visat att man inte förmår att ta de krafttag som är nödvändiga. Det behövs en ny regering för att komma till rätta med bristerna i folkbokföringen.

Jag står givetvis bakom alla Kristdemokraternas reservationer, men i dag yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Anf. 7 GÜLAN AVCI (L):

Fru talman! Liberalerna ställer sig givetvis också i huvudsak bakom regeringens proposition, men vi har ett antal avvikande meningar. Jag tänker redogöra för dem.

Efter 30 år är det faktiskt dags att återigen genomföra en folkräkning. Vi kan inte låta det svenska välfärdssystemets legitimitet falla och, som i dag, utnyttjas på ett felaktigt sätt. Det är statens kärnuppgift att säkerställa vilka som vistas i Sverige, vilka som har rätt att vara här och vilka som har rätt till åtkomst till våra socialförsäkringssystem. Detta är för att säkra att våra myndigheter kan fullgöra sina åtaganden gentemot både riksdagen och samhället.

För en liberal är det en självklarhet att staten ska ta sitt ansvar och säkra sina åtaganden gentemot individerna i samhället utifrån hur deras rättigheter ser ut. Därför är det av yttersta vikt att vi får ordning och reda i folkbokföringen. Men för att staten ska kunna hålla sin del av samhällskontraktet behöver vi veta vilka som har rätt att vistas i Sverige.

Fru talman! Om vi inte har den här vetskapen kan vi inte dimensionera avgörande samhällstjänster såsom skola, sjukvård, äldreomsorg och andra viktiga välfärdstjänster. Om vi inte lyckas upprätthålla legitimiteten för våra system göder det även den organiserade kriminaliteten och brottsligheten – avancerade upplägg med falsk folkbokföring har blivit en allt viktigare inkomstkälla för många kriminella.

Så kan vi inte ha det om medborgarna ska fortsätta att ha förtroende för systemen och politikens förmåga att hantera skattebetalarnas pengar på ett ansvarsfullt sätt.

De kriminella använder målvaktsadresser där flera personer är folkbokförda i samma lägenhet, för att kunna genomföra bidragsfusk. Utsatta medborgare utnyttjas på grund av sin situation av de kriminella, vilket bidrar till att de kommer längre bort från samhället och har svårare att bli en del av majoritetssamhället. Utöver detta kan människor som för länge sedan lämnat landet fortsätta att vara folkbokförda i Sverige och gentemot våra myndigheter utge sig för att bo här.

Fru talman! I januari tog skatteutskottet det unika beslutet att vilandeförklara 700 000 samordningsnummer som inte borde vara aktiva. Detta innebär att vi inte vet hur många människor som egentligen bor i Sverige. Därför är det ytterst allvarligt att reformeringen av både samordningsnummer och identitetsnummer inte tas upp för behandling i propositionen.

Att som regeringen skjuta problemet framför sig när det till och med visat sig att cirka 16 000 samordningsnummer anses vara dubletter och att personer därmed kan uppträda med skilda identiteter inför myndigheter är helt oacceptabelt.

Samtidigt som dagens system har visat sig vara ohållbart är väntetiderna oacceptabelt långa för personer som faktiskt behöver ett samordningsnummer. De ukrainska flyktingar som kommit till Sverige möts nu av beskedet att det kan dröja otaliga veckor innan ett samordningsnummer kan utfärdas. Men även när bristerna blottas agerar man inte, trots att vi har erfarenheterna från den stora migrationskrisen 2015 i färskt minne.

Dagens system behöver reformeras från grunden, och lagförslag i denna del behöver snarast komma på riksdagens bord. Därför är jag glad att vi i bred majoritet i skatteutskottet nu kör över regeringen och Socialdemokraterna och uppdrar åt dem att omgående återkomma till riksdagen med förslag för att förbättra och förändra systemet med samordningsnummer.

Fru talman! Behovet för folkräkning är som störst i våra utsatta områden. Över en halv miljon människor lever i områden där rättsstaten har tryckts tillbaka. Vi ser en utbredd trångboddhet, skolresultat som sviktar, stor arbetslöshet och en kriminalitet som går allt längre ned i åldrarna.

Vi vet också att tiotusentals, faktiskt över en kvarts miljon, tjejer och kvinnor i vårt land lever i ofrihet under hedersförtryckets hårda järngrepp. Detta har till stor del att göra med att politiken misslyckats när det gäller integrationen, trångboddheten, arbetslösheten och kriminaliteten och att jämställdheten satts på undantag i de mest utsatta områdena, där kvinnor

och flickor lever i ofrihet. Allt detta är på grund av Socialdemokraternas misslyckade politik under åtta år. Det är ett stort misslyckande. Jag noterar att Socialdemokraterna ler brett. Det är bra att ni kan förstärka det jag säger, för det innebär att jag inte är helt ute och cyklar.

Vi kan inte acceptera hedersförtrycket. Vi kan aldrig acceptera att man säger att lagen och svensk jämställdhet ska gälla lika för alla men att ofriheten samtidigt är störst i de delar av vårt samhälle där jämställdheten behövs som mest.

Om vi ska kunna bekämpa framväxten av skuggsamhällen kan vi inte fortsätta att leva i okunskap om vilka som vistas i Sverige, vilka som har rätt till välfärdsstöd och vilka som bör få hjälp och insatser för att bli en del av samhället. Allt detta är Socialdemokraternas fel. Förhoppningsvis kan vi rösta bort dem i valet i höst.

Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas reservation 10.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 9 Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU29

Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk (prop. 2021/22:228)
föredrogs.

Anf. 8 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det har varit lite turbulenta veckor i svensk politik. Vi hade en statsminister som hade något slags utbrott och hotade med att avgå i strid med hur riksdag och regering är tänkt att fungera. Vi har en statsminister som, när allierade var här med sin försvarsförmåga, passade att använda den för att ge sig på oppositionen på ett helt obegripligt och ovärdigt sätt.

Men nu har vi samlat oss här för en helt annan typ av politisk debatt, nämligen hur Sverige långsiktigt ska fungera och vad vi ska ha för villkor för de människor som arbetar och bidrar till att det finns pengar att fördela till sjukvård, äldreomsorg, polis, försvar och andra saker som är viktiga för att vi ska ha det bra i det här landet.

Att arbeta har ett alldeles särskilt värde. Den som arbetar gör något bra, en tjänst, för en annan människa. Den som arbetar gör också något bra för en stor mängd andra människor – främlingar – genom skatteinbetalningar. Den som arbetar har också bättre förutsättningar att själv leva och ha ett bra liv med vänner, kollegor, semestrar och känslan av att klara sin egen försörjning.

För att fler människor i hela landet, oavsett hur långt från jobbet de bor, ska ha ekonomiska drivkrafter att arbeta har vi i Sverige ett reseavdrag. Först kollar man hur mycket man tjänar, sedan kollar man hur mycket det kostar att tjäna dessa pengar och sedan får man betala skatt på resten. Det är mycket logiskt, rimligt och rättvist. Det ska inte vara så att en person

Prot. 2021/22:127

9 juni

-----

*Stärkt kontroll
och kvalitet i
folkbokföringen*

*Skattelättnad för
arbetsresor – ett
enklare och färd-
medelsneutralt
regelverk*

som bor i till exempel det norrländska inlandet och har långt till arbetsplatsen ska betala en högre skattesats än en person som arbetar i en storstad eller där kollektivtrafiken är väl utbyggd. Men nu, fru talman, skrotar Socialdemokraterna detta system i ytterligare en attack på arbetslinjen. Nu kommer vi att få ett helt annat system där personer som bor i Norrland kommer att få betala högre marginalskatt än personer som bor i Stockholms innerstad.

Socialdemokraterna har gjort rätt mycket för att kunna behålla makten på de mest konstiga sätt, och nu hackar man också upp skattesystemet riktigt rejält så här under mandatperiodens sista timme. Nu använder man skattesystemet för att skaffa sig röster i detta parlament, men man gör det på ett sätt som kommer att drabba jobb, företagande och framför allt landsbygden mycket hårt.

Nu har Socialdemokraterna kommit på den briljanta idén att den person som bor utanför en storstad där rika kommuner har byggt breda cykelbanor ska få stora skattelättnader. Detta ska betalas av den person som bor på landsbygden och som arbetar och sliter. Denna person ska nu få kraftiga skattehöjningar.

En person som bor på till exempel åtta mils avstånd från sin arbetsplats kommer med förslaget att få 5 000, 10 000 eller 15 000 kronor om året i höjd skatt, medan den person som bor där man kan cykla till jobbet kommer att få stora skattelättnader. Det är olika lätt att cykla till jobbet i olika delar av landet, fru talman. Det är en sak att cykla fyra mil in till Luleå och en annan att cykla milen mellan Täby och Stockholm. Ändå har Centerpartiet och Socialdemokraterna, påhejade av Miljöpartiet, i det här fallet gått på linjen om stora skatterabatter för den som har tillgång till cykelbanor men stora skattehöjningar för den som arbetar och sliter hårt men som bor i till exempel Jämtland. Det är en orättfärdig politik att göra på det sättet.

Men å andra sidan är Moderaterna inte de som är de, som jag tror att nobelpristagaren Coetzee inledde sitt tacktal på Nobelmiddagen med för många år sedan. Vill man sänka skatten för de människor som kan cykla i storstäder är det ju bättre än att man höjer den. Vi motsätter oss alltså inte att man sänker skatten för den här gruppen människor. De förtjänar givetvis också att få behålla mer av sin lön.

Men vi motsätter oss konsekvenserna av förslaget – att den person som bor åtta mil utanför Östersund får en skattehöjning på 5 000, 10 000 eller 15 000 kronor per år. Vi tycker att det är ett konstigt sätt att behandla skattesystemet att göra på det här viset. Det blir ytterligare en fördel för de personer som nu kan använda kollektivtrafik som är väl utbyggd. Kollektivtrafiken är redan till hälften eller mer betald med skattemedel, och man kommer nu också att få en stor personlig skatterabatt för att åka med den.

Väl så – man får sänkt skatt – men tråkigt, taskigt och fel att de personer som pendlar till arbetet där det inte finns möjlighet att cykla eller där kollektivtrafiken inte är utbyggd får betala för detta. Vi moderater har därför föreslagit att man ska få behålla möjligheten att göra reseavdrag. Systemen kan få finnas parallellt. Jag kommer här att yrka bifall till reservation 2, som uttrycker just detta.

Vi vill inte, som till exempel Centerpartiet, att de personer som bor på landsbygden och som har lite längre att pendla och arbetar och sliter ska få kraftiga skattehöjningar. Vi tycker att det är orättvist. Det strider också

mot arbetslinjen när det i stora delar av landet lönar sig sämre att utbilda sig, anstränga sig och göra sitt bästa. Det är inte så vi håller ihop Sverige, fru talman.

Avskaffandet av reseavdraget, som nu föreslås av Socialdemokraterna, är en del i en lång attack mot de människor och familjer som är beroende av bilen. Låt mig avsluta där.

Det har införts en lång rad nya, högre och skärpta skatter och regler för vanliga familjer som har behov av bilen för att få livspusslet att gå ihop. Det gäller inte bara dem som bor där det inte finns någon kollektivtrafik eller där avstånden är som störst. Bilen är helt nödvändig för att vårt samhälle ska fungera – för att man ska ta sig till jobbet, få sonen till hockeyträningen, kunna hälsa på mamma på äldreboendet och få hem de där matkassarna från Maxi. Det är genom att man har och använder bilen som livet går ihop.

Jag är så innerligt trött på att politiker i Sverige skuldbelägger personer som använder bilen. Det är inget fel i att åka till jobbet. Det är inget fel i att skjutsa barnen till idrottsträningen. Det är inget fel i att åka och hälsa på mamma på äldreboendet. Den som gör allt detta gör gott och rätt och borde härifrån i stället få höra att man är en uppskattad samhällsmedborgare som utför sina plikter inte bara mot landet man lever i utan också mot alla de människor som tillsammans bor här.

Fru talman! Det är dags att sluta förfölja bilisten.

Anf. 9 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi förslaget om förändringar av systemet med skattelättnader för kostnader man har för sina resor till och från arbetet. I det nuvarande systemet krävs för att man ska få göra avdrag för kostnader för bil att man sparar minst två timmar per arbetsdag jämfört med att åka med kollektivtrafik. Man måste dessutom ha minst fem kilometer till arbetet. Uppfyller man dessa kriterier får man i sin deklaration göra ett avdrag med 18,50 per mil för det belopp som överstiger 11 000 kronor.

Avdraget på 18,50 har varit detsamma sedan 2007 samtidigt som kostnaderna för att inneha och köra bil stigit varje år. Bara bensinpriset har sedan 2007 stigit med drygt 100 procent och dieselpriset med inte mindre än 140 procent. Alltså har systemet för reseavdraget urholkats successivt över åren, och detta i kombination med sossepriserna på bensin och diesel har gjort att vi till och med har kunnat läsa om hur människor har sagt upp sig från sina arbeten för att det har blivit för dyrt att ta bilen till jobbet.

Samtidigt som detta sker väljer nu regeringen att gå fram med ett förslag som försämrar möjligheterna för pendling med bil till och från arbetet ännu mer. Det nya förslaget innebär, fru talman, att man i stället för att göra ett avdrag från sin inkomst och därmed betala en lägre skatt ska få en skattereduktion med 50 öre per kilometer för sina resor till och från arbetet, oavsett på vilket sätt man tar sig dit.

Det finns dock ett antal förutsättningar som måste vara uppfyllda för att man ska få göra denna reduktion. Man måste ha minst 15 kilometer till jobbet om man inte bor i en kommun i anslutning till någon av våra tre storstäder Stockholm, Göteborg och Malmö. Om man gör det krävs ett avstånd på minst 30 kilometer till jobbet. Skattereduktionen ges för den sträcka som överstiger dessa avstånd, upp till 80 kilometer enkel väg.

Borta är kravet på att man måste spara minst två timmar per dag, liksom avdraget på 11 000 kronor.

Som orsaker för att ändra på systemet för reseavdrag anger regeringen att det fuskas för mycket samt att systemet skulle gynna bil framför kollektivtrafik, storstäder framför landsbygd och höginkomsttagare framför låginkomsttagare.

Fru talman! Att det finns ett relevant system för att göra avdrag för kostnader för att ta sig till och från arbetet är en förutsättning för att man ska kunna bo på ett ställe utan kollektivtrafik och jobba på en annan ort. År 2019, som vi väl kan låta vara det senaste normalåret innan pandemin slog till, var det cirka 900 000 svenskar som använde sig av reseavdraget för att få tillbaka en del av kostnaden för att köra bil till jobbet.

Vi ska samtidigt vara helt på det klara med att reseavdraget på intet sätt täcker kostnaden för att köra bil till jobbet utan endast mildrar effekten av att man inte bor på den ort där man jobbar och inte har möjlighet att åka med kollektivtrafik till jobbet. Faktum är att en normalinkomsttagare som har en normal bensinbil med dagens system inte ens får tillbaka skatten på bränslet man förbrukat vid sina resor till och från arbetet.

Fru talman! Regeringen räknar nu med att cirka 260 000 fler kommer att kunna ta del av det nya reseavdraget. Eftersom systemet är avsett att även omfatta resor med kollektivtrafik, samtidigt som det ska vara offentligfinansierat neutralt, är det främst bilpendlare utan möjlighet att åka med kollektivtrafik och med långa avstånd till jobbet som blir de stora förlorarna.

Vi som bor på landsbygden brukar, när regeringen höjer bensinskatter och fordonsskatter, vilket primärt drabbar lands- och glesbygd, påpeka att alla minsann inte har kollektivtrafik runt hörnet. Om alla hade haft tillgång till väl fungerande kollektivtrafik som hade kunnat användas för resor till och från arbetet hade vi nog inte behövt ett reseavdrag över huvud taget.

Fru talman! Sverige är ett stort och glesbefolkat land. Hur gärna vi än vill kommer alla svenskar aldrig att kunna åka kollektivt till jobbet. Bilen är faktiskt i dag det i särklass vanligaste färdmedlet för svenskarna när det gäller att ta sig dit.

Men det är inte bara en stor del av arbetspendlarna som är beroende av bilen. Företagen är faktiskt beroende av att deras medarbetare kan ta sig från hemmet till jobbet och tillbaka. När företagen ska rekrytera nya medarbetare är såväl pendlingsavstånd som pendlingstid och pendlingskostnad allt större och mer avgörande faktorer för en arbetssökande som ska välja ett nytt jobb.

När man nu höjer kostnaden för pendling ännu mer med ett försämrat reseavdrag samtidigt som drivmedelspriserna blivit så höga kommer det att bli svårare för företag och näringsliv som kanske inte ligger i en centralort med väl utvecklad kollektivtrafik att hitta kompetenta medarbetare – det avstånd som en arbetstagare är villig att pendla kommer ju sannolikt att minska. Dessutom är risken överhängande att samme arbetstagare väljer ett enklare jobb, som ligger närmare hemmet, än vad denne egentligen är kvalificerad för då löneskillnaden om man tar ett bättre betalt jobb längre bort kan komma att ätas upp av en högre pendlingskostnad.

Fru talman! Förslaget har även fått svidande kritik av flera remissinstanser. Många har påpekat hur illa anpassat förslaget är för lands- och glesbygd, och inte ens Skatteverket anser att förslaget leder till så stor för-

enkling jämfört med nuvarande regler. Kritiken har varit så massiv att regeringen sedan förslaget presenterades redan har gått ut och lovat förändringar. Men i stället för att vänta och presentera förslaget med de förändringar man säger sig vilja ha väljer man att lägga propositionen på riksdagens bord med de ursprungliga förutsättningarna.

Vi sverigedemokrater anser att det vore bättre att utveckla och förbättra det system vi har i dag, som har tjänat oss väl. Vi hade hellre sett att man med tanke på de höga drivmedelspriserna kraftigt justerat upp avdraget från de 18,50 som gäller i dag och som gällt sedan 2007 samtidigt som man gett Skatteverket förbättrade resurser att kontrollera avdragen i deklARATIONERNA för att på så sätt stävja fusk.

Fru talman! Om man nu ska förändra systemet helt tycker vi att regeringen borde ha väntat med propositionen och lagt fram den med de rätta förutsättningarna i stället för att stressa fram ett förslag för vilket man redan aviserat förändringar. Därför yrkar vi avslag på propositionen och följaktligen bifall till vår reservation 1 i betänkandet.

Anf. 10 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Det här ärendet handlar om att ett nytt system med skattelättnad för arbetsresor ska införas och ersätta det nuvarande reseavdraget.

Det nya systemet kommer att vara regionalt differentierat och baseras på avståndet mellan bostad och arbetsplats. Det nya systemet kommer att omfatta fler än det nuvarande reseavdraget, och eftersom det utformas som en skattereduktion med samma belopp per kilometer är det i första hand positivt för människor med låga inkomster eller medelinkomster.

Det är i grunden bra att detta nya system nu kommer på plats, men det krävs stora förbättringar. Den nuvarande utformningen av det nya systemet måste förbättras, inte minst för dem som bor och arbetar på den svenska landsbygden.

Regeringen har föreslagit att det ska finnas gränser för de resor som ska komma i fråga för skattereduktionen. Arbetstagaren ges rätt till skattereduktion för den del av avståndet mellan bostad och arbetsplats som enkel väg överstiger 15 kilometer men inte 80 kilometer. I vissa storstadskommuner kommer den undre gränsen i stället att vara 30 kilometer.

Den bedömning som regeringen har gjort kring den övre gränsen missgynnar arbetspendlare på landsbygden kraftigt, och vi kristdemokrater kan inte acceptera detta. Långa arbetsresor – arbetsresor som överstiger 150 kilometer – förekommer över hela landet, men framför allt förekommer de i Norrlandslänen. Myndigheten Trafikanalys menar att det finns ungefär 130 000 personer som pendlar längre än 150 kilometer.

Den utformning av det nya reseavdraget som regeringen har föreslagit i sin proposition, det vill säga med en övre gräns på 80 kilometer, kommer alltså att missgynna stora grupper kraftigt. Vi konstaterar att flera remissinstanser har lyft att den övre gränsen måste höjas.

Regeringen har i propositionen också föreslagit en ersättning per kilometer som även den är för låg. Detta riskerar att innebära ytterligare en försämring för de pendlare som är beroende av bilen för sin arbetspendling. Inte heller detta kan vi acceptera, utan kilometerersättningen måste höjas.

Fru talman! Lyckligtvis har vi kristdemokrater inte varit helt ensamma i dessa uppfattningar. Flera partier har fört fram liknande förslag i sina motioner, men det är också så att regeringen själv, efter att propositionen presenterades, har gått ut och aviserat nya förslag. Det är såklart bra att regeringen har insett att det förslag den lade fram till riksdagen inte var tillräckligt, men det hade varit ännu bättre om regeringen hade tänkt efter innan den lade sina förslag på riksdagens bord.

Nu har vi i skatteutskottet kunnat enas bland annat om att den övre gränsen för pendlingsavstånd ska höjas och att skattereduktionen per kilometer ska höjas. Det här är bra. Det är helt nödvändigt för dem som bor och arbetar på landsbygden. Vi kristdemokrater kommer att bevaka att regeringen verkligen genomför detta och att de nya gränser och belopp som sätts inte blir för låga. Blir de det kommer vi självklart att agera på nytt.

Fru talman! De förändringar som föreslås i propositionen berör enbart arbetsresor, men vi kristdemokrater ser att det krävs ytterligare förändringar i beskattningen av trafiken. Många resor är inte arbetsresor, men de är fortfarande mycket viktiga för såväl den enskilde som samhället i stort. Det handlar om resor till och från aktiviteter i föreningslivet eller besök hos familj och vänner. Dessa resor berörs inte av förändringarna i propositionen, men de är fortsatt högt beskattade om de sker med bil.

Vi kristdemokrater förordar därför en helt ny beskattningsmodell för vägtrafiken som kan ersätta befintliga skatter. Den nya modellen måste ta hänsyn till stad och landsbygd, trängsel, tid på dygnet och inte minst fordonets miljöpåverkan. Med dagens teknik kan vi skapa en modell som är avsevärt mer rättvis än dagens bilbeskattning. Om varje fordon har en uppkoppling till ett digitalt trafikövervakningssystem kan man betala skatt utifrån vilken zon man har befunnit sig i. Då kan vi komma bort från dagens överbeskattning av landsbygden.

Vi vill att det här nya systemet för vägbeskattning utreds – det är något vi har fört fram och yrkat på i många olika sammanhang – men eftersom det formellt sett ligger utanför det ärende som vi beslutar om i dag har vi inget skarpt yrkande kring just detta. I stället yrkar jag i dag bifall till reservation 3.

Anf. 11 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag debatterar vi ett nytt regelverk för ersättning för arbetsresor. Förslaget är uppbyggt runt en skattereduktion där reduktionens storlek beror på var man bor och på avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen. Reduktionen ska också vara oberoende av vilket transportmedel man använder sig av.

Detta ska ersätta det nuvarande reseavdraget, som baseras på vilka kostnader man som arbetstagare har för resor mellan bostaden och arbetsplatsen. Skattelättnaden utgår från avståndet mellan bostad och arbetsplats i stället för kostnaden för resan. Skattelättnaden är oberoende av vilket färdmedel som använts för arbetsresan; man får lika mycket oavsett om man tagit bilen, åkt kollektivt eller tagit cykeln.

Den geografiska differentieringen av skattereduktionen innebär att villkoren för att kunna få en skattelättnad knyts till var i landet arbetstagaren bor och arbetar. Bor man i en namngiven storstadskommun i Stockholms, Västra Götalands eller Skåne län får man betalt från 30 kilometer, och bor man utanför får man börja räkna sträckan från 15 kilometer. I båda

fallen är det 80 kilometer som är den övre avståndsgränsen. Enligt förslaget ska man få 50 öre per kilometer för den ersättningsbara sträckan, och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Förslaget är kostnadsneutralt jämfört med dagens system och kostar 5 ½ miljard. Detta tycker vi är positivt. En förväntan på det nya systemet är att det ska leda till att människor väljer kollektivtrafik i större utsträckning och därmed minskar sina klimatutsläpp.

Systemet drabbar dock många människor negativt jämfört med dagens system. Det förändrade regelverket drabbar dem som har lång väg till arbetet, och då speciellt i delar av landet där kollektivtrafiken inte är särskilt utbyggd. Det drabbar alltså dem som är beroende av bilen och inte har något alternativ. Ersättningen på 50 öre per kilometer innebär en betydligt lägre ersättning än den tidigare avdragsmöjligheten på 18,50 kronor per mil, och detta i en tid då bränslepriserna har ökat väsentligt.

Utskottet föreslår därför tre tillkännagivanden till regeringen: en höjning av den övre avståndsgränsen, höjd kilometersats och höjd milersättning. Samtliga tillkännagivanden grundar sig på följdmotioner till propositionen.

Dessa effekter borde ju regeringen ha insett redan när systemet föreslogs. Det var ju uppenbart att det skulle få de här konsekvenserna. Nu har regeringen i stället i efterhand kommit med en promemoria där man föreslår en höjning av ersättningen från 50 öre till 80 öre per kilometer, en höjning av den övre avståndsgränsen från 80 till 120 kilometer och en höjd milersättning från 18,50 till 25 kronor per mil. Detta ligger dock inte till grund för dagens system.

En svaghet med de kommande förslagen är att det nya förslaget beräknas kosta 4,5 miljarder mer än dagens system. Det är en kostnadsökning på över 80 procent. Dessutom riskerar systemet att skapa marginaleffekter där skattelättnaden för arbetsresorna blir större än den faktiska kostnaden för resorna. Det är inte rimligt. Man ska inte få betalt av staten, eller med andra ord av andra skattebetalare, för att åka till arbetet.

Liberalerna anser därför att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att en tid efter systemets införande utreda marginaleffekterna för att motverka det jag nyss nämnde, som ger över 100 procents kompensation för utgifter.

Samtidigt sker stora förändringar av vägtransporterna. Totalkostnaden för att köra en elbil beräknas framöver bli betydligt lägre än för att köra en fossildriven bil. Elbilarnas inköpspris minskar, och de låga kostnaderna för drift och underhåll av bilarna gör sammantaget att kostnaderna för en bilägare sjunker. Därför bör nivåerna för skattelättnaden följas upp efter några år, för att se till att de speglar utvecklingen av kostnaden för arbetsresor.

Mot denna bakgrund, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 12 SULTAN KAYHAN (S):

Fru talman! När vi debatterar skatteförslag tenderar det att handla om väldigt tekniska frågor. Jag tror att vi behöver ta något kliv tillbaka och förstå skattepolitikens generella principer för att sedan ta ställning i de specifika skatteförslag som läggs fram.

Socialdemokratiens grundprincip är tydlig: Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov.

Somliga ser skatter som ett straff och något som ska sänkas till varje pris. Andra tror att allt i samhället kan lösas genom oändliga skattehöjningar. Arbetarrörelsen kan inte förespråka något av detta, för båda förhållningssätten vore skadliga för vanligt folk som arbetar hårt för sina pengar och för att bidra till samhällsbygget.

Den stora skattereformen 1990–91 som genomfördes av liberaler och socialdemokrater tillsammans byggde på denna vishet. Låga skattesatser på breda skattebaser var en viktig utgångspunkt. Skattereformen ville både underlätta arbetskraftsdeltagande och tillväxt.

Folkets vilja till arbete är nationens viktigaste tillgång. Det är ett parti-programscitat som har tillskrivits finansminister Ernst Wigforss, som också var mannen som tyckte att även rika skulle vara solidariska och bidra mer till välfärden. Och det visade sig att de kunde det utan att vare sig bli utblottade eller fly landet.

Vi ska givetvis vara aktsamma när vi planerar skattepolitiken samtidigt som vi behöver använda de skattepolitiska verktyg vi har för att möjliggöra alla andra politikområden, för utan intäkter blir det mycket svårt att klara våra utgifter.

Skatter ska finansiera allt som vi gemensamt har nytta av, både de utgifter vi har i dag och de investeringar som krävs för att lösa våra samhällsproblem och bygga Sverige starkare. Det handlar om fler poliser och effektivare brottsbekämpning, förstärkning av försvaret, sjukvården, äldreomsorgen, socialförsäkringen och skolan. Vi ska inte nöja oss, för vi vet att vi både kan och förtjänar bättre. Målet ska vara både jämlikhet och utveckling.

I vanliga fall när vi står här och debatterar skatteutskottets betänkanden brukar vi diskutera skatter som ska tas in just för att finansiera våra offentliga utgifter, men inte i dag. De skattepolitiska verktygen kan också användas i andra syften. Reseavdraget, som vi debatterar i dag, kostar i stället 6 miljarder. Här är tanken att de som har väldigt långt till jobbet inte ska missgynnas av avståndet, för att människor ska kunna leva och arbeta i hela landet och för att öka rörligheten, så att fler vågar söka intressanta jobb på lite längre avstånd från den plats där de bor.

Det gamla systemet, reseavdraget, har brister. Olikformighet är den första bristen och innebär att man får olika avdrag beroende på om man tar bilen eller åker kollektivt. En annan brist är att avdrag är bättre för höginkomsttagare än skatteavdrag. Dessutom bedömer Skatteverket att det finns ett stort skattefel, som innebär att vissa gör avdrag som de helt enkelt inte har rätt till.

Nu lägger regeringen fram ett förslag om ett enklare skattesystem för arbetsresor, som är modernt färdmedelsneutralt och avståndsbaserat. Förslaget innebär att skattelättnaden föreslås vara olika beroende på var i landet man bor och jobbar. Eftersom ett av de främsta syftena med förslaget är att gynna landsbygden är avståndsgränsen högre i storstadsområdena.

Nytt i förslaget är också att färdmedel inte ska spela någon roll. Skattelättnaden ska gälla oavsett om man tar bilen eller åker kollektivt. De nya reglerna förväntas därför omfatta 260 000 fler personer än det gamla reseavdraget. Den nya skattereduktionen ska ge lika stor skattelättnad för alla skattebetalare, oberoende av vad de har för inkomster eller marginalsatt.

I dag kan samma resa innebära en större skattelättnad för en höginkomsttagare än för en låginkomsttagare. Det är helt enkelt inte rimligt.

Fru talman! Vi i skatteutskottet är överens om att reseavdraget behöver reformeras. Det finns dock tillkännagivanden om nivåerna. Regeringen skickade därför ut en remiss den 3 maj för att undersöka förslagen om högre avståndsgräns och höjd kilometersats samt om de schablonbelopp som får dras av för kostnader för resor med egen bil i tjänsten och i näringsverksamhet ska höjas. Den här propositionen är inte sista ordet, utan den är det första steget i övergången från det gamla reseavdraget till den nya skattelättnaden för arbetsresor.

Det är främst den tekniska konstruktionen vi tar ställning till i dag. Sedan får regeringen i budgetpropositionen för 2023 hantera de tillkännagivanden som föreslås i betänkandet och som vi socialdemokrater i riksdagen står bakom.

Vilken regering det blir får väljarna avgöra vid höstens val, men det är bra att det finns en bred partipolitisk enighet om grundvalarna för det nya systemet. Man kunde önska att vi var lika brett överens om hela skattesystemet och om finansieringen av välfärden.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Sultan Kayhan sa – nu citerar jag inte ordagrant – att man ibland behöver ta ett steg tillbaka och fundera på principerna och att det i skatteutskottets frågor kan vara lite väl mycket teknik.

Ja, det kan man givetvis hålla med om till vissa delar, men vi är ändå ansvariga för den teknik vi lagstiftar om. Därför är det viktigt att vi som ledamöter i skatteutskottet funderar igenom de tekniska aspekterna på frågorna.

Det är lite därför skatteutskottet finns. Annars kunde man bara ha finansutskottet, så kunde det fatta beslut om egentligen all ekonomisk politik. Men vi här tycker ju att skatteutskottet förtjänar lite extra uppmärksamhet.

Jag skulle vilja resonera om en av de tekniska aspekterna av det här förslaget och om hur rättvist det egentligen är. Förslaget är dåligt för Sveriges landsbygd. Det är otvivelaktigt så. Det gynnar de personer som har möjlighet att åka kollektivt eller att cykla. Det står väldigt tydligt i förslaget att det är så. Själva syftet med att göra om systemet är att människor ska åka mindre bil och åka mer kollektivt. Tekniken man använder för det, fru talman, är att straffa bilisterna och gynna cyklisterna och dem som kan åka kollektivt. Det är inget konstigt i att det blir så. Däremot är det lika uppenbart att det drabbar landsbygden, eftersom det är där man är allra mest beroende av bilen, även om bilen behövs i hela landet.

Jag vill ta upp en sak apropå rättvisa. En person med rätt hög månadslön, låt oss säga 47 000 kronor i månaden, och en resekostnad på 2 000 kronor i månaden kommer i dag att kunna göra avdrag och få en beskattningsbar inkomst på 45 000. Man får samma skatt oavsett var man bor i Sverige. Man får helt enkelt betala sin kommunalskatt. Men med det här förslaget ska man inte längre få göra avdrag. Den person som bor på landsbygden och inte kan göra avdrag i det här fallet kommer då att få en mycket högre beskattning och få betala statlig inkomstskatt, vilket den

som bor i storstaden slipper. Hur är den här tekniken rättvis? Det undrar jag över. Den slår ju så hårt mot landsbygden.

Anf. 14 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Det finns olika delar av det här. För det första tycker jag mig inte ha läst i betänkandet att vi skulle önska straffa människor som åker bil. Jag tror inte att det står någonstans att det skulle vara syftet med det nya systemet. Som det står i betänkandet och som flera av oss har sagt i våra anföranden är syftet att ta bort det skattefel som finns, göra systemet enklare och göra det mer enhetligt utifrån vissa perspektiv. Till exempel ska man inte gynnas eller missgynnas beroende på vilket färd-sätt man använder. Vi har ju i grunden ofta synen att vi i skattesystem ska eftersträva enhetlighet. Det ska inte vara olika.

För det andra verkar vi vara väldigt överens om att vi ska ha ett system som gynnar människor som bor på landsbygden. Har man långa avstånd till jobbet ska man inte missgynnas, utan då ska man få en typ av avdrag som gör det lättare. Det jag hör från Niklas Wykman är att vi är överens i den frågan. De förslag som han har tillkännagett här i dag ingår inte. Men det finns ett pm som regeringen har skickat ut på remiss. Där finns förslag på högre nivåer. De förslag till tillkännagivanden som finns i betänkandet kommer väl också att beaktas i samband med detta.

Niklas Wykmans uträkningar har jag lite svårare att ta ställning till, för de är väldigt specifika. Jag har inte kunnat räkna ut detta i förväg. Men jag skulle återigen vilja framhålla att det med det här förslaget faktiskt är 260 000 fler som skulle kunna omfattas av avdrag. Jag kan inte se hur det skulle vara orättvist.

Anf. 15 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Sultan Kayhan säger att hon inte kan se hur det blir orättvist att 260 000 fler kan få ta del av avdrag. Vi är ju för att människor får sänkt skatt, och de här 260 000 personerna kan för vår del också väldigt gärna få sänkt skatt. Men det är inte så konstigt att fler omfattas av avdraget, eftersom det nu kommer att ges även till cyklister och pendlare som åker kollektivt i storstadsregioner. De pengarna kommer att tas från dem som använder bil på landsbygden.

Det är detta jag tycker är orättvist. Man låter dem som bor på landsbygden och som arbetar och sliter få betala för en skattesänkning för dem som har goda möjligheter att cykla eller åka kollektivt. Det tycker jag är orättvist, särskilt mot bakgrund av att kollektivtrafiken redan är så pass skattefinansierad som den är och bilisterna är så hårt beskattade som de är. Nu tar man pengar från bilisterna på landsbygden och ger ännu mer i skattesubvention till kollektivtrafiken. Som sagt motsätter vi oss inte att de som åker kollektivt och cyklar får den här skattesänkningen. Men vi motsätter oss att bilisten på landsbygden får betala.

Det finns en väldigt konstig teknisk aspekt av detta som jag undrar om man fullt ut har tänkt igenom. Låt oss jämföra två personer som båda i dag har 45 000 kronor i beskattningsbar inkomst. Den ena personen bor på landsbygden och den andra i storstad. Sultan Kayhan säger att vi är överens om avdragen. Nej, vi är inte överens, eftersom ni tar bort avdragsmöjligheten. Resultatet av de här förändringarna är att den som bor på landsbygden kommer att få betala statlig inkomstskatt och få högre skatt än vad

den som bor i storstaden kommer att få göra. Det blir alltså en progressiv beskattning av landsbygdsborna vilken storstadsborna slipper. Det är en väldigt märklig ordning. Ni säger att man ska skatta efter bärkraft. Här blir det kanske så att den som i grunden har minst får betala mest.

Anf. 16 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Jag kan inte riktigt förstå varför vi ska behöva ställa bil, cykel och kollektivtrafik mot varandra. Jag och regeringen håller med om att nivåerna behöver ses över. Det är också därför det finns ett pm ute på remiss. Jag gissar att man därefter också kommer att ta ställning till nivåerna, så att man återigen förstärker möjligheterna för människor som bor på landsbygden till de skattelättnader som krävs för att de inte ska missgynnas av att ha långa avstånd till sitt arbete. Återigen tycker jag att vi låter överens där.

Ett perspektiv som jag har med mig men som inte har debatterats i dag är att kvinnor har missgynnats av det gamla reseavdraget. Kvinnor åker i större omfattning kollektivt. Om vi då gynnar människor som åker bil mycket kraftigare, så att det blir en otrolig ojämvt, missgynnar vi aktivt kvinnor. Det kan inte jag tycka är bra eller rättvist. Vi måste ha en neutralitet. Om vi ska kunna stå inför våra väljare och inför våra medborgare och säga att vi har ett skattesystem som är jämställt måste vi också ha ett skattesystem som inte missgynnar efter kön. Det perspektivet tycker jag att vi kan fortsätta ha med oss när vi i nästa steg förhoppningsvis gör ytterligare förbättringar av det här systemet.

Anf. 17 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Centerpartiet har under lång tid arbetat för en förändring av reseavdraget och därmed aktivt drivit på för en reformering. Det är angeläget att underlätta för människor att bo, leva och verka i hela landet. Det förslag som nu ligger på riksdagens bord gäller ett skattesystem som är avståndsbaserat och färdmedelsneutralt genom reduktion.

Det nuvarande systemet måste reformeras och förändras. Centerpartiet är positivt till att det blir ett avståndsbaserat avdrag i enlighet med Landsbygdskommitténs förslag. Noterbart, fru talman, är att den parlamentariska landsbygdskommittén var enhällig i sitt förslag om ett reformerat reseavdragssystem.

Fru talman! Vi konstaterar att de aviserade höjningarna av belopp är positiva, särskilt för bilburna människor. Vi är dock kritiska till och ser ett problem med den övre gräns som föreslås av regeringen.

I propositionen var den först satt till 80 kilometer, men i ett pm höjde man sedan gränsen till 120 kilometer enkel väg. Om det införs skulle det givetvis drabba glest befolkade områden, vilket inte är rimligt.

För oss är det viktigt att skattelättnader för arbetsresor bidrar till att det blir enklare att bo och leva på landsbygden. Höjningen av avståndsgränsen är därför nödvändig för att systemreformen inte ska innebära mindre pengar i plånboken.

Fru talman! Utskottet har haft en konstruktiv behandling av propositionen som när det gäller bland annat behovet av att höja den övre gränsen präglats av samsyn. Det är ett enigt utskott som föreslår att riksdagen ska tillkännage för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med ett förslag om en höjning av den övre avståndsgränsen för arbetsresor.

Centerpartiet anser också att den skattefria milersättningen, som legat oförändrad sedan 2007, måste höjas till minst 2 kronor och 50 öre per kilometer.

Fru talman! Det är mycket olyckligt att regeringen inte presenterar en lösning för de enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag som drabbas negativt av skattelättnaden. Det hade varit både lätt och rimligt att låta avdraget få vara kvar. Följden blir nu att näringsidkare som går med underskott ett år inte kan ta med sig avdragseffekten till ett senare år. Centerpartiet uppmanar regeringen att analysera frågan och snarast återkomma till riksdagen med en lösning.

Eftersom ett viktigt syfte med skattelättnader för arbetsresor är att kompensera dem som bor i mindre tätbefolkade områden med sämre infrastruktur och färre allmänna kommunikationer anser Centerpartiet också att det behöver tas fram mer träffsäkra definitioner av geografiska kategorier för att kunna öka differentieringen av systemet.

I dagens modell, som utgår från landsbygdskommun, tät kommun och storstadskommun, bedöms exempelvis Kiruna och Gällivare i Norrbotten vara täta kommuner eftersom en stor andel av befolkningen bor i centralorterna. Ingen hänsyn tas till kommunernas geografiska storlek i förhållande till befolkningen.

Regeringen måste därför få i uppdrag att ta fram en ny definitionsmodell för att ytterligare differentiera systemet och därmed skapa större nytta för hela landet. Nu sätts ett nytt system, och det är viktigt att det blir rätt och verkligen tar hänsyn till stora variationer såväl inom regioner som mellan glesa områden i de nordliga delarna och mer tätbefolkade områden i de mellersta och södra delarna av landet.

Fru talman! Avslutningsvis: Centerpartiet jobbar för en skatteväxling inom transportsektorn. Skatter och avgifter i transportsektorn behöver ses över brett för att möjliggöra omställning till hållbara transporter och bättre möjligheter att leva och verka i hela landet. Utgångspunkten i denna översyn bör vara att skattesystemet differentieras utifrån klimatnytta och olika geografiska områden i Sverige för att ytterligare förbättra möjligheterna att leva och verka i Sveriges glesbefolkade delar. Centerpartiet arbetar ständigt med att driva en politik som möjliggör detta.

Anf. 18 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Äntligen står vi inför att ändra det gamla reseavdraget, ett system som framför allt har subventionerat bilpendlande i storstadsregioner. Enligt Naturskyddsföreningen har det varit en av Sveriges mest klimatskadliga subventioner, och föreningen har jobbat i 30 år för att förändra detta system. Även Miljöpartiet har under lång tid jobbat för att reformera reseavdraget. Ungefär 1,8 miljarder har betalats ut felaktigt varje år, och detta slöseri med skattemedel har också lett till ökade utsläpp av växthusgaser.

I stället för ett avdrag införs nu en skattelättnad som är avståndsbaserad och färdmedelsneutral. Nu kan även den som cyklar till hållplatsen och sedan reser vidare kollektivt till sitt arbete eller samåker med grannen få del av skattelättnaden. Skattelättnaden blir också mer rättvis då det för den som bor i en storstadsregion, där det finns bättre möjligheter att välja andra färdmedel än bil, kommer att ha en högre avståndsgräns, 30 kilometer, än den som bor på landsbygden, där avståndsgränsen är 15 kilometer.

Miljöpartiet vill att det ska vara lätt att göra klimatsmarta och hållbara val. Nu kommer det att vara avståndet mellan bostad och arbetsplats som avgör vilken skattelättnad man ska få. Nu slipper vi ett krångligt system där man kan fuska sig till ersättning. Miljöpartiet vill att det ska vara lätt att göra rätt.

Skattereduktion ska göras med 50 öre per kilometer på den del av arbetsresan som överstiger den nedre avståndsgränsen men inte den övre avståndsgränsen. Som har diskuterats tittar man på att justera både ersättningen och avståndsgränserna, och Miljöpartiet är berett att titta på en justering om en sådan behövs för att anpassa systemet till dagens kostnadsutveckling. Justeringen bör dock vara begränsad till att gynna dem som bor i glesbygd och har långt till sina arbeten.

Regeringen har i en promemoria lagt fram ett förslag på en höjning. Den exakta utformningen bör dock avgöras i en samlad översyn som bör genomföras inom ramen för arbetet med budgetpropositionen. I en sådan översyn bör hänsyn tas till fördelningspolitiska effekter av olika justeringar.

Dagens pendlingskostnader ger anledning att diskutera justeringar av kilometersatsen för arbetspendling. Den föreslagna nivån i propositionen stämmer inte överens med de kostnader som just nu finns för pendling. En höjning bör dock inte bli permanent. I takt med effektivisering och elektrifiering av transporter minskar kostnaderna, och därför bör systemet med skattereduktion för arbetsresor kontinuerligt ses över och uppdateras.

En höjning bör som sagt rikta in sig på att gynna dem som bor i glesbygd, har långt till sina arbeten och är beroende av bilen, och frågan bör avgöras i en samlad översyn.

Det har varit en lång process för att få fram detta förslag. Sedan jag kom in i riksdagen 2018 har jag följt först Reseavdragskommittén, som kom med sitt betänkande 2019, därefter den fördjupade analys som Trafikanalys gjorde och sedan Finansdepartementets arbete med förslaget. Under denna process har man tagit in synpunkter och remitterat i vanlig ordning. Därmed anser jag att vi har ett väl genomarbetat förslag, och jag är väldigt glad över att det kommer på plats, även om det kommer att behöva göras justeringar.

Vi behöver få ett mer rättvist, jämställt och klimatsmart system för skattelättnad för arbetsresor. Jag vill egentligen använda mig av en slogan som jag hittade i en av Miljöpartiets gamla motioner: Gör reseavdraget avståndsberoende, inte bilberoende!

Men, fru talman, de högerkonservativa vill fortsätta att subventionera biltrafik, och man kan verkligen fråga sig varför de är så glada i subventioner just när det gäller bilen. Moderaterna vill alltså behålla det gamla, dåliga och klimatskadliga systemet parallellt med det nya reseavdraget.

Sverigedemokraterna är mer modesta och vill enbart avslå propositionen och behålla det gamla systemet.

Jag får väl säga som en tidigare talare här sa: Jag är så innerligt trött på moderater och sverigedemokrater som inte är beredda att göra vad som krävs för att ställa om transporterna för att vi ska kunna nå miljö- och klimatmålen.

Fru talman! Jag kommer precis från en offentlig utfrågning i trafikutskottets regi om transportsektorns klimatmål. Där visade man tydligt att för att transportsektorn ska kunna nå upp till sitt sektorsmål om att minska utsläppen av koldioxid med 70 procent till 2030 och nå nollutsläpp till 2045, som resten av Sverige, behövs såväl elektrifiering som hållbara, förnybara bränslen och transporteffektivisering.

Låt mig då berätta lite om vad transporteffektivisering innebär. Jo, det innebär att man genom att utgå från tre steg kan få en effektivare mobilitet. För det första: Onödiga transporter bör självklart undvikas. För det andra: Byta till mer energieffektiva och hållbara transportslag. För det tredje: Om en transport inte kan undvikas och inte kan bytas ut till andra transportslag bör den i alla fall förbättras genom ökad elektrifiering och hållbara drivmedel.

Det här innebär att vi behöver planera vårt samhälle för att möjliggöra för fler att välja hållbara och klimatsmarta transporter. Och för att uppnå ett mer transporteffektivt samhälle är ett reformerat reseavdrag viktigt, vilket också påpekades under utfrågningen. Det underströks självklart också att reduktionsplikten, bränslebytet, är fullkomligt nödvändig för att vi ska nå transportsektorns klimatmål till 2030.

Även om reduktionsplikten inte är det som debatten ska handla om vill jag ändå säga att vi ställer oss bakom förslaget i propositionen om en skattelättnad för arbetsresor och att vi också stöder förslaget om ett tillkännagivande om en höjning av den övre avståndsgränsen, liksom förslagen om tillkännagivanden om en höjning av kilometersatsen och milersättningen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 10 Redovisning av skatteutgifter 2022

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU30
Redovisning av skatteutgifter 2022 (skr. 2021/22:98)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 11 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU33
Uppskov med behandlingen av vissa ärenden
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 15.)

§ 12 En ny lag om företagsrekonstruktion

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU22

En ny lag om företagsrekonstruktion (prop. 2021/22:215 delvis)
föredrogs.

Prot. 2021/22:127

9 juni

En ny lag om företagsrekonstruktion

Anf. 19 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Den här propositionen är en av de tjockaste och innehåller ett av de mest omfattande förslag som vi har haft i civilutskottet under mina snart tolv år där. Den tar mycket plats i bokhyllan men föranleder inte mitt längsta och mest innehållsrika inlägg. Jag noterar att vi är endast två talare anmälda till dagens debatt om en ny lag om företagsrekonstruktion.

Det är något så ovanligt som en helt ny lag som ska stiftas här. Oftast är det ju ändringar i gällande lag vi gör. I det här fallet är det ändå så pass många som 37 lagar som riksdagen ändrar i.

Fru talman! En av mina första uppgifter här i riksdagen var att besluta om snabbare och enklare skuldsanering för privatpersoner. Att bli fri från skulder och kunna starta på nytt förutsätter ju att du under en begränsad tid klarar av att leva med begränsade tillgångar, men att du har en stadig inkomst från vilken du kan betala av dina skulder till dem som har fordringar till dig. Samtidigt måste den som man står i skuld till också vara beredd att avstå från att få hela sin fordran återbetald mot att åtminstone få en liten del återbetald.

Centerpartiets utgångspunkt är att skuldsanering ska vara enkelt att få tillgång till och att den ska gå snabbt. Vi har därför föreslagit att tiden för skuldsanering för privatpersoner som huvudregel ska vara tre år, utan möjlighet till betalningsfria månader, i stället för fem år som beslutet blev. Detta har vi upprepat vid flera tillfällen.

Men i dag, fru talman, är det företagsrekonstruktioner vi talar om, och då är det större belopp och många anställda, ägare såklart, kunder, underleverantörer, långgivare och andra fordringsägare som berörs och behöver ha ett inflytande.

Lagen gäller alla juridiska och fysiska näringsidkare, såvida det inte handlar om finansiella verksamheter som banker, värdepappersbolag, försäkringsbolag och några andra exempel.

Fru talman! En god företagsidé, en produkt eller en tjänst som efterfrågas på marknaden ska självklart ges förutsättningar att fortsätta existera om verksamheten bedrivs seriöst och om fordringsägarna är överens om att det är ett bättre alternativ att företaget fortsätter att existera och att man kan återfå en del av sina fordringar, jämfört med om bolaget hade begärts i konkurs.

Den nya lagen tillmötesgår ett EU-direktiv, som ofta sker. Många remissinstanser har haft synpunkter på detta. Men ingen har motsatt sig förslagen, även om några tycker att den gamla lagen om företagsrekonstruktion från förra seklet gott skulle ha dugt.

Centerpartiet har lyssnat på en del remissinstanser. Vi avslår därför de delar i propositionen som avser 4 kap. § 5 2 i regeringens förslag om företagsrekonstruktion och bifaller lagförslaget i övrigt. Jag yrkar bifall till vår reservation nummer 1.

Det är synnerligen förvånande att sådana partier som identifierar sig som borgerliga – det är ju en diskussion om vilka som kan göra det här i Sveriges riksdag – exempelvis Moderaterna och Kristdemokraterna, inte följer upp vårt förslag som går ut på att frånta staten dess vetorätt när det gäller att godta en företagsrekonstruktion. Verkliga oppositionspartier brukar vara observanta på sådant, fru talman, även om Lagrådet i skarpa formuleringar beskriver vad det innebär. De ifrågasätter lämpligheten i att borgenärer med offentligrättsliga fordringar ska delas in i en grupp. Det innebär att staten i praktiken ges en vetoställning i en omröstning bland borgenärer. De menar att detta inte är förenligt med den insolvensrättsliga likabehandlingsprincipen.

Två tredjedelar av de röstberättigade ska rösta ja till att godta en rekonstruktion. Och med samtliga offentligrättsliga fordringsägare som en grupp där staten ingår blir den helt dominerande – detta oavsett hur stora eller små deras samlade fordringar är. Således kan det innebära att övriga fordringsägare som hade gynnats ekonomiskt av rekonstruktion kan stoppas av det offentliga, trots att statens samlade fordringar är försumbara, även jämfört med de övriga borgenärernas. Ett veto kommer då ofelbart att leda till konkurs. I stället borde fordringsägarna kunna rösta i proportion till storleken på sina fordringar. Men nu kommer övriga fordringsägare att behöva gadda sig samman för att kunna få till stånd en företagsrekonstruktion och därmed få tillbaka sina pengar, om staten har bestämt sig för att motsätta sig det i en sådan omröstning.

Fru talman! Centerpartiet motsätter sig därför en ordning där staten kan besluta vilka företag som ska försättas i konkurs och vilka som ska tillåtas att leva vidare. Vi misstänker i likhet med de företagsjurister som också uppmärksammat oss på problematiken att detta kommer att drabba små och medelstora företag i första hand, som så ofta sker när regeringen vill överimplementera EU-direktiv.

Det finns inget i detta som säger att det offentliga borde ha förtur, och det finns inget som beskriver hur stor andel som krävs för att motsätta sig en rekonstruktion i de förslag som vi har kunnat läsa. Precis som när det gäller privatpersoner som har hamnat i skuld ska det vara möjligt för näringsidkare, fysiska personer eller bolag att komma på fötter och behålla sin marknad, sina anställda och deras kompetens och erfarenhet. Det kan inte vara statens uppgift att hindra det om övriga fordringsägare är av en annan uppfattning.

Anf. 20 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i sin helhet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 15.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 13 Frågestund

Frågestund

Anf. 21 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Lena Hallengren, statsrådet Ardalan Shekarabi, arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark och näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Socialminister Lena Hallengren besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Den sociala pelaren och minimilöner

Anf. 22 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark. Nu står vi här med minimilöner på bordet, trots fagra löften från Stefan Löfven om att arbetet med den sociala pelaren, som ni välkomnade, under EU-toppmötet i Göteborg inte skulle skada Sverige och vår modell.

Jag tycker att det är en bra tumregel att inte lyfta frågor till EU-nivå som Sverige inte vill att EU ska fatta skarpa beslut om. Det var dessvärre precis det som Socialdemokraterna gjorde med den sociala pelaren. Vi var många som varnade för att den skulle leda till mer detaljreglering från EU, och nu har det blivit precis så. Det kostar Sverige i trovärdighet och politiskt kapital att nu försöka stoppa långtgående förslag.

Jag kan inte komma på en större felprioritering av en svensk regering när det kommer till EU-politiken än just den sociala pelaren och dess område. Kan ministern hålla med om den kritik Moderaterna har framfört, när vi nu ser konsekvenserna av handlandet?

Anf. 23 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack för frågan, Ann-Sofie Lifvenhage! Att förbättra levnadsvillkoren i Europa bidrar till en ökad jämlikhet. Det skapar också en mer rättvis konkurrens, som även gynnar svenska företag och svenska löntagare. Det är en ambition som jag förstås står bakom, och det var också därför den sociala pelaren tillkom.

Men det är också viktigt att se att det inte finns någonting i den sociala pelaren som säger att EU ska lägga fram lagförslag som står i strid med nationell praxis. Pelaren säger tvärtom att lönebildning är en nationell angelägenhet och att arbetsmarknadens parter autonomi ska respekteras.

Anf. 24 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M):

Fru talman! Trots att Sverige ingår i ordförandeskapstrion med Frankrike har regeringen inte lyckats nå tillräckligt långt i förhandlingarna.

Jag vet att ministern avser att rösta nej till det förhandlade underlaget. Men hur ska ministern kunna garantera att Sverige får behålla sitt undantag i framtiden med tanke på att direktiv faktiskt revideras med jämna mellanrum och att direktivet revideras med kvalificerad majoritet? Risken finns även att EU-domstolen kan komma att tolka direktivet så att det får negativa konsekvenser för Sverige.

Anf. 25 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Som jag kunde informera arbetsmarknadsutskottet om i förmiddags har Sveriges aktiva påverkansarbete tillsammans med parterna på svensk arbetsmarknad – vi har haft 38 expertgruppsmöten – landat i att Sverige har ett undantag för sin kollektivavtalade lönebildningsmodell.

Jag konstaterar att det enda som vi behöver göra är att främja kollektivavtalsförhandlingar, vilket är själva kärnan i den modell som vi står upp för. Det har på det sättet varit ett framgångsrikt påverkansarbete, och jag vill verkligen passa på att tacka parterna på svensk arbetsmarknad för det goda samarbetet.

Hedersvåld mot kvinnor

Anf. 26 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Socialdemokraternas mångkulturella idé får fruktansvärda effekter för vårt älskade Sverige och för oss som lever och verkar här.

Förutom utnyttjandet av vårt välfärdssystem, skjutningar och terrordåd tillåter regeringen att hedersvåld och förtryck växer sig allt starkare. Vi ser kvinnor i vårt land som tvingas rätta sig efter islamska lagar för att inte bli våldtagna, misshandlade eller mördade.

Varför, minister Nordmark, stoppas inte denna kvinnofientlighet, som är ett direkt hot mot kvinnornas liv och vår jämställdhet?

Anf. 27 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack för frågan! Hedersförtrycket ska bort. Regeringen arbetar mycket kraftfullt för att förebygga detta och stötta dem som utsätts. Vi skärper också straffen. Alla som lever i Sverige ska kunna bestämma över sig själva och sin egen kropp. Den rätten kompromissar vi aldrig med.

Det är dock lite häpnadsväckande att höra Sverigedemokraterna. Den socialdemokratiska politiken handlar om att människor genom att arbeta kan få en egen försörjning och en självständighet. De ska kunna vara fria. Det som Sverigedemokraterna vill är snarare tvärtom: att låsa in människor. Man tar bort möjligheterna till extratjänster, som har varit väldigt viktiga för till exempel utrikes födda kvinnor.

Sverigedemokraterna står tillsammans med sitt borgerliga alternativ fast vid förslag som handlar om nya vårdnadsbidrag, trots att vi vet att detta låser in människor. Detta vill ni ha i stället för att människor ska få egen frihet genom ett eget arbete och en egen försörjning.

Fru talman! Här går en väldigt tydlig skiljelinje i svensk politik.

Anf. 28 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD):

Fru talman! Om regeringen hade stängt gränserna och lagt sin kraft på medborgarnas bästa i stället för att fokusera på att hålla oss utanför inflytande och att med alla medel behålla makten själv hade inte fler fallit offer för dessa vidrigheter.

Kommer regeringen att försvara jämställdheten och stå upp för kvinnors frihet och självbestämmande? Kommer ni att inte bara utvisa förövarna utan också att sluta fylla på med nya?

Anf. 29 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag är arbetsmarknadsminister och jämställdhetsminister. Frihet kommer via arbete och egen försörjning. Det gäller oss alla, oavsett var vi är födda någonstans.

Vi har inte på något sätt en acceptans gentemot dem som begår brott mot kvinnor eller barn eller på annat sätt. När vi pratar om hedersförtrycket är det också därför vi förra veckan införde en ny särskild brottsrubricering för hedersbrott. Det är också därför vi satsar resurser för att se till att alla som arbetar med barn, i skolan och på andra ställen, ska ha kunskap och veta vad de ska göra när barn far illa.

Tillgång till läkemedel mot cystisk fibros

Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Den mycket svåra sjukdomen cystisk fibros har drabbat 700 svenskar. Hittills har det inte funnits någon behandling. Kronisk slembildning har gjort att dessa människor har fått ett förkortat liv.

I dag finns en behandling i form av tablett Kaftrio. Om den tas tre gånger per dag innebär det en dramatisk effekt på livskvaliteten för de här människorna. Läkemedlet finns tillgängligt i alla europeiska länder, i stort sett, men inte i Sverige. Svenskar får flytta till Danmark och säga upp sig från sina jobb i Sverige eller, som en del gör, pantsätta sitt hus, låna pengar och åka till Argentina för att där kunna köpa tabletterna och få ett drägligt liv.

Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren. Vad tänker hon göra för att se till att de svenska patienter som lider av denna oerhört svåra sjukdom inte måste flytta till andra länder för att få tillgång till läkemedlet?

Anf. 31 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Anders W Jonsson, för en fråga som jag vet engagerar många och som också är väldigt komplicerad. Det är rimligtvis inte i riksdagen som vi ska avgöra de medicinska behoven, vilka priser läkemedel ska ha och vilka läkemedel som vi menar har tillräckligt god nytta.

Jag vill verkligen slå fast att patienter ska erbjudas vård på lika villkor. Vi har också utökat resurserna till läkemedel från 25,9 miljarder till 34,4 miljarder på fem år. Vi lägger alltså stora resurser för att vi ska kunna ge vård på lika villkor.

Jag har haft ett dialogmöte med Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, med själva myndigheten, med den forskande läkemedelsindustrin och med Sveriges Kommuner och Regioner just för att resonera om väldigt

komplexa frågor. Jag hoppas naturligtvis att man hittar en lösning för den patientgrupp som Anders W Jonsson nämner, men det finns många fler.

Anf. 32 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det är inte sjukvård på lika villkor när patienter med den här sjukdomen får tillgång till läkemedlet i alla andra europeiska länder. Orsaken till att man inte får det i Sverige är att vårt regelverk inte är anpassat till de sällsynta diagnoserna och de läkemedlen.

Det finns en person som kan ändra på det och ta initiativen, och det är statsrådet genom regeringsbeslut. Min fråga är: När kommer statsrådet att vidta åtgärder så att vi får ett regelverk som gör att patienterna faktiskt kan få den här behandlingen?

Anf. 33 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag vet att Anders W Jonsson tillsammans med övriga ledamöter i socialutskottet har gjort ett besök hos Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket just för att informera sig om ett väldigt komplext men också väldigt transparent system. Det är få länder som så tydligt visar hur man värdesätter olika läkemedel.

Vi har ett system som inte på något sätt säger att alla läkemedel får kosta lika mycket, att säräkemedel inte ska kunna ha en högre prislapp eller att barn inte ska kunna få dyrare läkemedel än vuxna. Men det är ingen tvekan om att det är komplicerat.

Vi behöver jobba vidare med frågan. Jag hoppas på fortsatt gott samarbete, för det här är långsiktigt stora och mycket svåra frågor.

Vinster i välfärden

Anf. 34 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

Vård ska handla om personal och patienter, inte om miljardaffärer. Capio, som kontrolleras av australiska Ramsay Health Care, har just köpt upp den svenska vårdkedjan GHP för 2,5 miljarder kronor. Capio betalade 95,7 procent över börsvärdet. Gladast var den styrelseledamot i GHP som fick 642,6 miljoner. Man kan väl säga att vinster i välfärden är en väldigt god affär.

Man ska också veta att Capio nyss har fått ett bud på 150 miljarder kronor av ett konsortium lett av det amerikanska investmentbolaget KKR. En fond från Abu Dhabi ingår. Det låter ju som fina fisken.

Det är lagen om valfrihet, etableringsfrihet och övervinster som har skapat miljarderna. Hur tänker statsrådet agera för att få stopp på detta vinstraseri?

Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för en fråga som väcker väldigt mycket uppmärksamhet och en hel del ilska, inte bara i den här kammaren utan även hos vanligt folk som undrar varför man betalar hög skatt. Man förväntar sig en god välfärd och inte minst en god sjukvård, och så ser man hur aktörer som förväntas bidra till en god vård i stället stoppar pengar i fickan.

Nu beskriver Karin Rågsjö mer specifikt förhållandet när man blir uppköpt av någon som blir uppköpt av någon som blir uppköpt. Det är precis det som demokratisk kontroll över välfärden handlar om. Börjar man att sälja ut vår gemensamma välfärd, våra gemensamma sjukhus och våra gemensamma vårdcentraler är det klart att nästa steg skulle kunna vara att det förstatligande som en del i den här kammaren längtar efter är att staten Förenade Arabemiraten plötsligt äger och styr vår sjukvård. Oklokt, tycker jag!

Anf. 36 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Tack för svaret!

Vi kan samtidigt se att ojämlikheten faktiskt ökar i Sverige. Levnadsåren krymper för dem som har arbetaryrken, detta samtidigt som de här miljarderna bara trillar ut.

Tror statsrådet att vi på något sätt kan råda bot på detta genom att även andra partier kanske förstår att detta är en väldigt farlig resa?

Anf. 37 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag gör, som säkert många andra, väldigt många resor nu när man får, och jag träffar mycket vårdpersonal. De delar ju frustrationen och oron för vad det innebär när vi slår sönder ett väldigt väl fungerande system – för att inte tala om den resa jag gjorde förra veckan i USA, där de många gånger höjer på ögonbrynen och frågar vad vi tittar på i USA när det gäller sjukvård. Har ni inte världens bästa system? frågar de.

Rätten till personlig assistans

Anf. 38 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Under Socialdemokraternas ledning har drygt 2 500 personer med omfattande funktionsnedsättning förlorat sin rätt till personlig assistans, detta då Försäkringskassan efter regleringsbrevet 2016 började tolka gamla domar mycket mer restriktivt än tidigare.

I dag ger exempelvis i princip endast den tid som assistenten berör naken hud under ett toalettbesök rätt till assistans. Detta är ovärdigt. Jag är därför glad över att en majoritet i riksdagen nyligen gjorde det enda anständiga och gav stöd till Kristdemokraternas förslag om att samtliga hjälpmoment för alla grundläggande behov ska ge rätt till personlig assistans.

Tyvärr har socialministern uttalat att regeringen inte kommer att verkställa riksdagens vilja. Jag vill därför fråga socialministern varför en socialdemokratisk regering säger nej till att människor med omfattande funktionsnedsättning ska ha rätt till assistans under ett helt toalettbesök.

Anf. 39 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Pia Steensland, för frågan! Jag förstår att tiden inte medgav en uppräknings av alla de åtgärder som har vidtagits, alla de reformer som har lagts fram och alla beslut som kammaren har att ta ställning till den kommande veckan. De handlar om ökade kostnader på 2,2 miljarder, vilket innebär att över 2 000 personer får rätt till assistans som de inte har fått, och det är på grund av domar.

Jag måste säga att det nog är ingen som har engagerat sig i politik för att sitta på läktaren och se på hur domstolar dömer, förändrar praxis och undandrar människor deras rätt till assistans. Det är därför vi har gjort förändringar som handlar om andning och sondmatning, tillsyn, avsmalnat föräldraansvar och egenvården.

Pia Steensland lyfter nu ytterligare ett förslag, och jag har i ett tidigare sammanhang debatterat det. Det låter sig knappast göra på en minut; det här är ett mycket komplicerat system, vilket bland annat Pia Steensland väl känner till. Men om hela det grundläggande momentet skulle räknas in handlar det inte längre om att uppnå 18 timmar i veckan. Det utgår jag från att Pia Steensland håller med om. Då blir det ju ett annat sätt att beräkna de grundläggande behoven.

Vi kan återkomma till en sådan diskussion.

Anf. 40 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Alternativet till att inte få tillräckligt med assistans om man har en omfattande funktionsnedsättning är institution eller ett livslångt anhörigberoende. Det är ett samhälle som vi i Kristdemokraterna inte ställer upp på.

Rätten till assistans handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om rätten att leva ett liv i frihet precis som alla andra. Min fråga kvarstår därför: Varför vill inte Socialdemokraterna verkställa riksdagens vilja att säkerställa att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet?

Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! För att möjligen förklara lite grann för den som lyssnar på debatten och kanske tror att man får assistans för en liten del av ett toalettbesök eller en matsituation är det inte så det går till.

När man ska beräkna hur stora, omfattande och varaktiga behoven är har man kommit fram till att det ska vara 20 timmar i veckan. Men när någon har beviljats assistans är det förstås ingen som splittrar upp och delar på de här momenten, utan då har man en assistent, många gånger 120 timmar i veckan. Vi ser en ökning av hur mycket assistanstid var och en har.

Utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden

Anf. 42 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag vill vända mig till jämställdhetsministern. Det kom sysselsättningsstatistik för drygt en månad sedan som fortfarande bekräftar bilden av sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda kvinnor. Sysselsättningen för inrikes födda kvinnor ligger på ungefär 80 procent, medan siffran för utrikes födda kvinnor är ungefär 20 procent lägre.

Det här är ett oerhört stort problem som vi från Liberalerna återkommande har uppmärksammat, och vi ser att Arbetsförmedlingen har fått kritik för delar av jämställdhetsuppdraget i arbetsmarknadspolitik.

Jag såg att regeringen nu vill individualisera etableringstillägget, något som har avslagits i kammaren från Socialdemokraterna när vi har drivit den frågan de senaste två tre åren. Vi har nu beslutat om språkförskola för

att öka deltagandet och underlätta etableringen för kvinnor på arbetsmarknaden.

Hur ser ministern på det här glappet, och vad tänker regeringen ytterligare göra inom arbetsmarknadspolitiken för att få ut utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden?

Prot. 2021/22:127

9 juni

Frågestund

Anf. 43 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Roger Haddad, för den mycket viktiga frågan!

Som både arbetsmarknadsminister och jämställdhetsminister ser jag att en av de viktigaste prioriteringarna är att stänga det sysselsättningsgap vi har på arbetsmarknaden mellan män och kvinnor. Framför allt är det utrikes födda kvinnor som har en särställning i att de också behöver betydligt mycket mer stöd.

En sak som regeringen kunde presentera för någon vecka sedan är att vi vill se över möjligheten att fler ska omfattas av etableringsprogrammet under de första två åren efter att man har kommit till Sverige. Det är många utrikes födda kvinnor som inte får tillgång till det.

Vi tar bort segregationsfällan i föräldraförsäkringen, vi vill individualisera etableringstillägget och vi vill såklart fortsätta med viktiga arbetsmarknadspolitiska insatser, bland annat extratjänsterna som den här kamraren tyvärr röstade för att ta bort. Det var olyckligt. Av dem som har en extratjänst är nämligen 49 procent utrikes födda kvinnor.

Vi måste ha incitament till arbete, inte till att kvinnor ska stanna kvar i hemmet.

Anf. 44 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag välkomnar att Socialdemokraterna ansluter sig till Liberalernas linje när det gäller att individualisera etableringstillägget. Men att bara se över etableringsprogrammet räcker inte. Många av de 180 000 arbetslösa, huvudsakligen utrikes födda och inte minst kvinnor, är inte aktuella för etableringsprogrammet. Det krävs helt andra insatser för att snabbare få ut dem i inte minst utbildning för att de ska kunna närma sig arbetsmarknaden.

Anf. 45 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag delar den ambition som Roger Haddad ger uttryck för här. Men om man ska lyckas med det måste man också tillföra resurser. Man kan inte, som Liberalerna, vara med i det gäng som vill ta bort extratjänsterna och införa nya vårdnadsbidrag, som faktiskt stänger in kvinnor i hemmet.

Vi måste i stället se till att kvinnor får möjlighet att utbilda sig och komma ut på arbetsmarknaden. Det är därför vi vill vidga etableringsprogrammet. Det är därför jag har gett flera myndigheter i uppdrag att se till att man får möjlighet till såväl karriärrådgivning som familjeplanering och många andra insatser.

Vi behöver vända på varje sten för att bryta segregationen och öka jämställdheten.

(Applåder)

9 juni

Frågestund

Anf. 46 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Min fråga är allmänpolitisk och går till Lena Hallengren. Efter en förhastad process, bristande konsekvensanalys och bristande demokratisk förankring ansökte regeringen för cirka tre veckor sedan om att Sverige ska bli medlem i Nato.

Det dröjde inte många timmar förrän Turkiet började ställa krav på oss i Sverige om att anpassa vår politik och genomföra lagändringar för att de inte skulle motsätta sig Sveriges medlemskap. De vill att Sverige ska utvisa specifika personer, börja exportera vapen till Turkiet och inskränka yttrandefriheten och mediefriheten.

Detta är mycket allvarligt. Sverige ska inte anpassa sig efter auktoritära staters krav. Jag skulle därför vilja fråga ministern om regeringen tydligt kan försäkra mig om att detta inte kommer att ske.

Anf. 47 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Maria Ferm, för frågan!

Jag tycker, med förlov sagt, att regeringen har varit mycket tydlig. Jag tycker att utrikesministern har varit tydlig. Jag tycker att statsministern har varit tydlig. Jag tycker att försvarsministern har varit tydlig. Jag kan inte ytterligare betona det som de säger. Det är det som gäller.

Anf. 48 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Även om det i svaret var många upprepningar av ordet tydlig tycker jag tyvärr inte att det är riktigt tydligt vad regeringen har sagt. I riksdagen har vi inte fått någon information, trots att vi har begärt det. Och det är först om en vecka som kabinetssekreteraren ska komma till utrikesutskottet och meddela hur förhandlingarna går.

Vi har fått väldigt mycket djup information om alla andra turer när det gäller Natofrågan. Men någon tydlighet i det här kan jag tyvärr inte se att jag har fått. Jag hoppas däremot att regeringen kommer att vara tydlig och att man inte kommer att vika sig för kraven.

Anf. 49 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Det är viktigt att kabinetssekreteraren kommer till utskottet och beskriver hur förhandlingarna går.

Jag har full förståelse för att min tydlighet inte upplevdes som ett ja eller ett nej. Men jag har inte möjlighet att vara tydligare än utrikesministern, försvarsministern och statsministern är i frågan.

Den svenska modellen och EU-förslaget om minimilöner

Anf. 50 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Eva Nordmark.

I tisdags morse blev det känt att förslaget när det gäller uppgörelsen om minimilöner var färdigt. Det är en fråga som har diskuterats ganska länge på svensk arbetsmarknad. Vi har en svensk modell som vi är väldigt stolta över. Fack och arbetsgivare gör i mångt och mycket upp villkoren

på den svenska arbetsmarknaden. Vi går också in med lagstiftning i vissa delar.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är vad förslaget, som har lagts fram och som Sveriges riksdag kommer att hantera, innebär för svensk arbetsmarknad och framför allt för den svenska modellen.

Anf. 51 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Johan Andersson, för frågan!

Att alla som jobbar ska kunna leva på sin lön är förstas en utgångspunkt som den svenska regeringen delar med det arbete som sker på EU-nivå. Vi ska inte ha någon låglönekonkurrens inom EU. Det är en viktig och riktig ambition. Men i Sverige är det arbetsmarknadens parter som är själva garanten för detta. Det har därför varit viktigt för oss att jobba intensivt med och att ha som högsta prioritet att skydda vår lönebildningsmodell.

Vi har nu, efter uppgörelsen i måndags, fått besked om att vi har kunnat värna den svenska modellen. Vi undantas från krav på att införa minimilöner. Vi behöver främja kollektivavtal. Det är också så vår modell är riggad.

Trots det kommer jag att rekommendera Sveriges riksdag via EU-nämnden att rösta nej. Vi tycker av princip att det här är frågor som inte ska hanteras på EU-nivå. Men vi har som sagt tillsammans med parterna på den svenska arbetsmarknaden kunnat värna den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Anf. 52 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! En viktig del för att kunna bibehålla den svenska modellen utifrån de undantag som vi får är att vi har hög täckningsgrad när det gäller kollektivavtal på arbetsmarknaden. Det är en del i mycket annat. Jag tänker på sociala villkor och andra delar. Allting hänger ihop på den svenska arbetsmarknaden, med de system vi har, till exempel sjukförsäkringssystem och andra delar.

Hur ser arbetsmarknadsministern att Sveriges riksdag kan värna det på bästa sätt?

Anf. 53 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill tacka för en mycket viktig följdfråga.

Svensk arbetsmarknad präglas av en hög kollektivavtalstäckningsgrad. Vi ligger i dag på 90 procent. Som det nu ser ut i den produkt som har förhandlats fram behöver varje medlemsland vidta åtgärder i form av en handlingsplan om man hamnar under 80 procent.

Precis som ledamoten säger behöver vi för att kunna värna den svenska arbetsmarknadsmodellen vara rädda om våra trygghetssystem – sjukförsäkringen och a-kassan – och se till att parterna på arbetsmarknaden har de bästa förutsättningarna för att förhandla fram sina kollektivavtal.

Anf. 54 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson. Det gäller en fråga som är över 20 år gammal. Det handlar om Fäbolidens guldgruva i Lycksele kommun och anrikningsverket i Svartliden.

Det finns i dag fem stycken accepterade miljöbeslut, men nu kräver länsstyrelsen ytterligare ett positivt miljöbeslut för att man ska kunna gå vidare. Det här har varit uppe i Högsta förvaltningsdomstolen, och det har krävts 14 konsulter och 3 000 sidor långa dokument för att en sådan prövning ska kunna godkännas.

Länsstyrelsen kräver hundratals miljoner i förskott för att man ska kunna renovera marken efter gruvans stängning. Det här är inte värdigt Sveriges gruvnäring.

Anf. 55 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Tack, Elisabeth Björnsdotter Rahm, för frågan!

För regeringen är det angeläget att det ska vara enklare och effektivare när det gäller att öppna nya gruvor. Vi startade därför en utredning om det i mars förra året. Den ska redovisa sitt resultat den 31 oktober i år. Så sent som för några timmar sedan beslutade regeringen också om att ge ett tilläggsdirektiv för att se om vi kan ge ytterligare särskilt skydd för omställningskritiska mineral som behövs för den gröna omställningen. Regeringen jobbar alltså intensivt med frågan.

Vi måste invänta utredningen innan vi kan lägga fram förslag till Sveriges riksdag om hur vi ska göra för att de här mycket komplicerade perioderna fram till att man får tillstånd att öppna en gruva i Sverige inte ska upprepas i framtiden.

Åtgärder mot felaktiga pensionsutbetalningar

Anf. 56 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Min fråga går till socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi.

Pensionsmyndigheten har nyligen gjort en riktad kontroll gällande oanmälda utländska pensioner eftersom pensionspengar från andra länder påverkar den svenska pensionen.

Det visade sig att utbetalningar byggde på felaktiga uppgifter i mer än hälften av fallen eftersom Pensionsmyndigheten inte kände till den utländska pensionen. Det förekommer även andra former av felaktiga utbetalningar, en del på grund av slarv och även på grund av medveten brottslighet där organiserad brottslighet misstänks ligga bakom.

Att kriminella kan försörja sig på vår dyrbara välfärd samtidigt som pensionärer lever på existensminimum och svårt sjuka människor utförsäkras underminerar hela vårt välfärdssystem. Regeringen kan inte dra dessa frågor i långbänk längre, utan konkreta åtgärder måste till – och det skyndsamt.

När ska regeringen starta en folkräkning? När ska Myndigheten för utbetalningskontroll starta sitt arbete, och borde det inte vara rimligt att utbetalningar till dem som har dömts för grov bidragsbrottslighet stoppas?

Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Julia Kronlid för den viktiga frågan.

Regeringen har två dagordningar på pensionsområdet. Pensionerna ska höjas, och vi ska säkerställa att det är ordning och reda. På båda delarna har många åtgärder vidtagits. När det gäller pensionshöjningen finns ett förslag på riksdagens bord som det ska röstas om den 15 juni. Då vet vi om pensionerna höjs eller inte till den nivå som vi tror är nödvändig för att vi ska ge våra pensionärer bättre villkor.

På det andra området har vi vidtagit en rad olika åtgärder. Jag besökte Pensionsmyndigheten i förra veckan för att träffa några av de handläggare som specifikt jobbar med kontrollverksamhet kopplad till pensioner utomlands. Det arbetet har prioriterats. Man har utvecklat nya metoder och utvecklat samarbetet med de myndigheter som är ansvariga på andra områden, bland annat folkbokföringen, som hanteras av Skatteverket. Och man har tagit rätt rejäla kliv framåt.

Men vi sätter inte stopp här. Det finns flera lagstiftningsprocesser igång som handlar om att förbättra samhällets kapacitet för att bekämpa och förebygga fusk och brott i samband med pensionsutbetalningar.

Insatser för ökat kvinnligt företagande

Anf. 58 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Nu har vi både jämställdhetsministern och näringsministern här, så nu får ni slåss om vem som vill svara på min fråga.

Under 2020 var det knappt en tredjedel av företagen som startades av kvinnor. 1 procent av riskkapitalet har tillgängliggjorts för kvinnor. Det är knappt en fjärdedel av alla företag i Sverige som drivs av kvinnor. Vi är sämst i EU-klassen.

När det gäller stödfunktioner och olika typer av riktade insatser från staten och olika myndigheter hamnar pengarna och stödet alltid på fel ställe.

På vilket sätt jobbar regeringen på att det ska skapas ökade möjligheter för kvinnor att starta och driva företag och att få vara fria att starta och förverkliga sina idéer på en mängd olika områden? Vilka insatser görs?

Anf. 59 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Annika Qarlsson för en mycket väsentlig fråga.

Det är inte tillfyllest att det är så stor obalans mellan vilka som startar företag i Sverige. Vi jobbar genom våra myndigheter och bolag för att långsiktigt försöka lösa problemet. Det har visat sig under arbetets gång att mycket är könsbundet när myndigheter möter nya företagare; det är lättare för grabbar att få igenom sina förslag än för kvinnor. Vi har sagt till myndigheter och företag att de i möjligaste mån ska arbeta med dubbel rådgivning, det vill säga män och kvinnor som möter nya företagare.

Det finns ändå en glädjande uppgång, och vi hoppas att den ska fortsätta. Det är ju inte tillfredsställande att så många nya företag startas av män och inte av kvinnor.

Anf. 60 MICHAEL ANEFUR (KD):

Fru talman! Med risk för en viss upprepning vill jag ställa en fråga till minister Eva Nordmark om minimilöner. Det ämnet verkar populärt i dag.

Enligt ministern har man hållit 38 expertmöten för att så långt som möjligt undvika att direktivet lägger sig i eller påverkar svensk arbetsmarknadsmodell. Det är bra så långt. Men det är samtidigt ett uttryck för att även regeringen känner en viss oro när EU börjar peta i saker de inte har med att göra.

Jag konstaterar att arbetsgivarorganisationerna och de fackliga organisationerna uttrycker stor oro för hur det ska sluta.

Kan ministern lugna mig, vilket är mindre väsentligt, arbetsgivarorganisationer och fackliga organisationer med att jag just nu är alldeles för negativ om framtiden?

Anf. 61 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! En viktig utgångspunkt för frågan om minimilöner som vi behöver inse är att de allra flesta länderna runt om i Europa har minimilöner. De har lagstadgade minimilöner. De nordiska länderna sticker ut – framför allt Sverige och Danmark.

Vi behöver öka kunskapen om vår arbetsmarknadsmodell. Det är positivt om vi kan stärka sammanhållningen, öka jämlikheten och se till att fler får anständiga levnadsvillkor. Men vi måste skapa en respekt för att olika modeller måste kunna leva sida vid sida.

Fru talman! Vi kommer säkerligen att behöva fortsätta att arbeta för att förklara vår modell och se till att våra parter, som gör ett fantastiskt arbete, kan fortsätta att leverera.

Utländskt ägande i svensk välfärd

Anf. 62 ANDREA TÖRNESTAM (S):

Fru talman! I min valkrets Stockholm har vi under 16 år haft ett moderatlett styre i regionen. Vi har sett en alltmer privatiserad och marknadsstyrd hälso- och sjukvård.

En av de första stora privatiseringarna var Sankt Görans sjukhus, som såldes till svenska riskkapitalister. Det blev sedan sjukvårdskoncernen Capio AB, som verkar i hela landet. Capio har sedan dess sålts vidare till en fransk sjukvårdskoncern, som i sin tur slukades av ett australiskt börsbolag.

Nu får vi höra om ännu en affär där Sankt Görans sjukhus kan få nya ägare, som till stor del består av en statlig investeringsfond i emiratet Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten.

Jag vill därför fråga socialministern hur hon ser på att en viktig del av vår välfärd, våra sjukhus, ägs av utländska stater, som dessutom inte är demokratier, inte minst i och med det försämrade säkerhetspolitiska läget?

Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Andrea Törnестam för frågan. Det är uppenbart att den engagerar kammaren. Jag gläder mig också åt att frågan engagerar svenska folket. Det här är en utveckling vi måste stävja. Vi vet hur det har blivit på skolans område med aktörer som ägs av svenska aktörer och av utländska investerare, och vi vet vad det gör när det inte finns insyn, tillsyn och kontroll, när vinster kan stoppas i fickan, när avsatta skattemedel inte går till vad som avsetts.

Förutom att mota utvecklingen på skolans område måste vi se till att verkligen stävja den och inte hamna i samma situation när det gäller svensk sjukvård.

Jag vill gärna understryka att privata vårdgivare behöver vara en viktig del i lösningen när vi ska hantera svensk sjukvård, köer och otillgänglighet. Men de ska finnas på rätt plats i vårdkedjorna, de ska bidra, det ska finnas insyn och demokratisk kontroll, och vi ska veta att pengarna går till vad de är avsedda för.

(Applåder)

Patients valfrihet

Anf. 64 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Bristande tillgänglighet och långa vårdköer är ett närmast kroniskt problem inom svensk hälso- och sjukvård. Det är ett problem som emellertid har blivit ännu mycket värre under de senaste åtta åren med en S-regering och under de år som socialministern har hetat Lena Hallengren. Sverige har blivit ett kösamhälle.

Inom specialistvården fördubblades vårdköerna mellan 2014 och 2018, alltså redan före pandemin. Fyra av tio patienter får nu inte vård i rätt tid. Den lagstadgade vårdgarantin efterlevs inte.

För oss moderater är det självklart att patienternas ställning utifrån detta behöver stärkas. Bland annat tycker vi att patienterna fritt ska få söka vård inom slutenvården i hela landet. Regeringen verkar dock emellertid vara av rakt motsatt uppfattning. I en färsk skrivelse till riksdagen argumenterar regeringen mot patientens rätt att fritt söka vård.

Jag har ett par korta och koncisa frågor till socialministern: Varför ska Sveriges patienter fortsätta att tvingas stå i långa vårdköer? Varför ska Sveriges patienter inte få ökad makt och inflytande?

Anf. 65 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Johan Hultberg, för frågan!

Jag hinner inte på en minut namnge alla moderata regionstyrelseordförande som har styrt sjukvården i det här landet under åtta års tid. De är många, och de har naturligtvis huvudansvaret för den sjukvård som finns i deras regioner. Jag vill gärna påminna om det.

När det handlar om att söka vård i hela landet menar jag att det inte är upp till den enskilde att ha kunskap om systemet eller veta att man ska kontakta någon i en annan region, utan vården ska se till att vårdgarantin uppfylls. Det är vårdens ansvar, och det är alla regionstyrelseordförandes uppdrag runt om i landet.

Jag tänker att väljarna får tänka till ordentligt i ett av de tre valen den 11 september om vem som ska styra sjukvården i deras region.

Vi socialdemokrater menar att det ska finnas demokratisk kontroll över välfärden men också att man ska få rätt vård i rätt tid. Det är vårt budskap.

Energipolitiken och statliga företags opinionsbildning

Anf. 66 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga är riktad till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson.

För några veckor sedan gick det statliga gruvföretaget LKAB ut och sa att det är nödvändigt med en massiv utbyggnad av vindkraften för att möta företagets växande elbehov.

Med tanke på hur det här utspelet korrelerade med regeringens eget energiutspel väckte det åtminstone min misstanke. Föga förvånande visade det sig att kommunikationsdirektören som ligger bakom utspelet var socialdemokratisk statssekreterare så sent som för två år sedan.

Till att börja med vill jag framhålla att det är häpnadsväckande hur Socialdemokraterna missbrukar utnämningmakten och tillsätter personer med partibok i myndigheter och statliga bolag.

Jag vill också fråga ministern om han inte på ett principiellt plan kan se problem med att statliga bolag bedriver opinion på det här sättet.

Kan ministern möjligen tänka sig införande av ett regelverk för att förhindra att det här sker igen?

Anf. 67 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Det är naturligtvis inte regeringen som tillsätter tjänster inom de statliga bolagen. Det gör bolagen själva. Vi har utnämningmakt när det gäller att tillsätta styrelser, och det gör vi, men det är inte vi som tillsätter enskilda tjänster i de statliga bolagen.

Det som LKAB sa om en massiv utbyggnad av vindkraft de kommande åren är en bild som delas av hela den svenska industrin. Vi måste bygga ut vindkraften snabbt över hela landet om vi ska svara upp mot alla de miljardtals kronor som nu investeras i den gröna omställningen. Bara i Norrbotten och Västerbotten vill ju nya industrier investera 1 100 miljarder kronor i den gröna omställningen. Det vi vet om alla dessa industrier är att de behöver ny el, och det som finns att tillgå nu är ny vindkraft.

Det var alltså inget konstigt i uttalandet, inte heller när det gäller fakta-innehållet.

Den svenska försörjningsberedskapen

Anf. 68 MATTIAS JONSSON (S):

Fru talman! Min fråga är riktad till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson.

Pandemin satte fingret på behovet av försörjningsberedskap till men också från industrin.

Till industrin ser vi många exempel på – bland annat i Göteborg, där bristen på halvledare till exempelvis Volvo har skapat stora störningar.

Men min fråga är vad regeringen vill göra för att stärka vår förmåga att försörja samhällsviktig verksamhet med råvaror från industrin. Jag tänker i huvudsak på att vi ska bygga bostäder och på infrastrukturfrågor som är viktiga för samhället.

Anf. 69 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Tack, Mattias Jonsson, för en mycket viktig fråga!

Pandemin och Rysslands invasionskrig i Ukraina har verkligen satt fingret på hur sårbar också den svenska industrin är för yttre störningar. Det är säkert många som i dag blir ganska besvikna när de till exempel försöker ta steget att köpa en elektrisk bil och får beskedet från svenska och utländska bilföretag att det ofta är 12–18 månaders väntetid på en ny bil, vilket beror på halvledarbrist och komponentbrist.

Vi såg också stora störningar i Sverige både under och efter covid som var relaterade till varuförsörjning.

För att göra något åt detta har regeringen i dag tillsatt en ny utredning som ska svara på frågan hur vi ska stärka den svenska försörjningsberedskapen i framtiden. Det är alltså en utredning tillsatt i dag för att få svar på hur vi långsiktigt ska bli starkare och tryggare i Sverige i framtiden.

Nollvision för undernäring hos äldre

Anf. 70 ULRIKA HEINDORFF (M):

Fru talman! Undernäring bland äldre är en dold folksjukdom som orsakar stort lidande för den enskilde. Som ett verktyg för att komma åt detta har Moderaterna drivit på för en nollvision för undernäring.

Undernäring bland äldre beror på hur maten är sammansatt men också själva måltidssituationen, till exempel att man saknar middagsällskap. Men det beror också på kompetensbrist, för lång nattfasta och för många eller fel mediciner.

Den 31 mars uppmanade riksdagen regeringen att ta fram ett underlag till en sådan här nollvision. S, C, V och MP reserverade sig mot beslutet.

Min fråga går till socialminister Lena Hallengren. Vad har regeringen gjort för att möta riksdagens vilja att en nollvision för undernäring ska bli verklighet?

Anf. 71 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Ulrika Heindorff, för frågan!

Så sent som i går var jag i Östersund och träffade undersköterskor som läser nutritionslära med vetskapen att det är viktigt att inte bara erbjuda god omsorg och omvårdnad utan också veta hur äldre äter. Att de äter och vad de äter spelar stor roll.

Det här är skälet till många initiativ som handlar om dagliga verksamheter, till exempel att man äter tillsammans.

Det är också skälet till att vi skjuter till resurser och till att vi har ett äldreomsorgslyft. Man ska kunna utbilda dem som arbetar i äldreomsorgen i bland annat nutritionslära.

När det gäller det specifika tillkännagivandet är det här enligt min uppfattning verkligen en fråga där den lokala nivån sitter på väldigt mycket kunskap. Om man som ansvarig för äldreomsorgen i kommunen inte tar in

det här perspektivet har man väldigt svårt att åstadkomma en god äldreomsorg. Jag förutsätter att det arbetet fortskrider och att man använder de resurser som regeringen avsätter till äldreomsorg bland annat till detta.

Översyn av Försäkringskassans återkravsarbete

Anf. 72 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Jag riktar min fråga till socialministern.

Trots omprövningsstopp gällande personlig assistans tar Försäkringskassan varje tillfälle i akt att ompröva när någon söker fler timmar på grund av ökat behov. Många får då i stället färre timmar, och dessutom ändrar Försäkringskassan sitt beslut retroaktivt.

Det har blivit en ohållbar situation med återbetalningskrav så långt som tio år tillbaka i tiden trots att mottagaren inte har gjort något fel, trots att behovet har funnits och trots att assistans har utförts.

I dag skickas det ut kortfattade och bristfälliga beslut om återkrav på väldigt stora summor, och det är tydligt att dessa inte är tillräckligt underbyggda. Det visar inte minst ett aktuellt fall från Eskilstuna där Försäkringskassan krävde en privatperson på 10 miljoner kronor, något som sedan underkändes av tingsrätten.

Ministern ansvarar inte för Försäkringskassan men väl för de drabbade. Därför är min fråga om ministern är beredd att utifrån sitt ansvarsområde verka för att tillsätta en översyn av Försäkringskassans arbete med återkrav.

Anf. 73 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Nu blev det två väldigt olika frågor. Precis på slutet blev det om hela Försäkringskassan.

Ska jag lämna över till socialförsäkringsministern i stället? Jag tror att det är bättre.

Anf. 74 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Carina Ståhl Herrstedt, för frågan!

Vi behöver jobba systematiskt med att bekämpa fusk och brottslighet i de olika socialförsäkringssystem som vi har i vårt land. Det handlar om att värna legitimiteten i de systemen.

Samtidigt måste vi arbeta för att förebygga felaktiga utbetalningar från början så att vi inte hamnar i situationer där man i efterhand behöver kräva återbetalning.

Försäkringskassan har satt igång ett systematiskt arbete med detta. Det görs just nu stora investeringar i det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet på Försäkringskassan.

Vi har en särskild utredare som jobbar specifikt med de frågor som handlar om de rättsliga ramarna för det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet på Försäkringskassan.

Men vi har också en del utmaningar vad gäller specifika förmåner, där lagstiftningen naturligtvis behöver anpassas till verkligheten och de brister som finns vad gäller risk för fusk och brottslighet.

Anf. 75 ELSEMARIE BJELLQVIST (S):

Fru talman! Handelsanställdas förbund har i dag kommit med en rapport som visar att mer än hälften av deras kvinnliga medlemmar som har fyllt 65 år är helt eller delvis beroende av garantipension. Det beror bland annat på att långa perioder av deltid får stora konsekvenser för branscher som till exempel detaljhandeln, där deltid är norm.

Samtidigt har priserna ökat kraftigt på mat, el och så vidare. Denna grupp har sällan bil och behöver inte köpa några dyra drivmedel. Men en fika med vänner är för många en guldkant på tillvaron. Många har inte råd med det. Man märker det när man går i pension och helt plötsligt måste tacka nej till det.

Därför ställer jag frågan till statsrådet Shekarabi: Vad är regeringens plan för de nya pensionerna?

Anf. 76 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar Elsemarie Bjellqvist för frågan.

Den lägsta garanterade pensionen tillsammans med tilläggen är ungefär 20 000 svenska kronor i Danmark. I Sverige ligger nivån på 8 779 kronor före skatt.

Egentligen behöver man inte säga mer än så, fru talman. Det är skamligt. I ett av världens rikaste länder slåss vi just nu för att höja pensionerna från 8 779 kronor efter 40 år i Sverige. Vi borde hjälpas åt, lägga undan prestige och politiska låsningar mellan partierna här inne och tillsammans höja pensionerna rejält, så att man inte möter de pensionärer som just nu vittnar om att de inte har råd att fika. De finns där. Det är kvinnor. De har jobbat i välfärden, och de har slitit mer än de flesta av oss. De har tagit hand om det obetalda arbetet hemma och ställt sig till arbetsmarknadens förfogande. Men nu sitter de med riktigt låga pensioner. Det borde förändras i augusti.

(Applåder)

Situationen på Arlanda

Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! Min fråga går till näringsministern. Just nu är det många som upplever kaos på Arlanda när de kommer ut dit för att det är kö till både incheckningen och säkerhetskontrollen. Detta är ett problem som delvis beror på rekrytering och bakgrundskontroller. Det är någonting som har varit känt sedan i höstas.

Jag undrar vilka initiativ som näringsministern har tagit för att säkerställa att detta kaos inte skulle ha uppstått.

Anf. 78 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Maria Stockhaus för en väldigt väsentlig fråga. Det är klart att det inte är tillfredsställande med rapporterna om köer på Arlanda. Det verkar som om hela Europas flygindustri var helt oförberedd på att människor vill flyga igen efter pandemin. Vi fick skräckrapporter under hela helgen om flygplatser i Europa som stängde trots att man visste

att flygresenärerna har kommit tillbaka och vill flyga ut i världen för att se sig omkring och uppleva nya saker. Det måste människor naturligtvis ha möjlighet att göra.

Vi följer frågan noga från departementet. Vi är flera som har kommunicerat i frågan tidigare. Näringsdepartementet har i morgon kallat upp Swedavia för att få en genomgång av om det finns någonting som vi kan bidra med för att hjälpa till i denna situation. Jag tror att många svenskar gärna vill att vi hjälper till så att vi löser denna situation så snabbt det bara går.

Åtgärder mot hedersförtryck

Anf. 79 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Vi hör om kvinnor som inte får skilja sig och om tidsbestämda äktenskap mot betalning där kvinnan förväntas följa Koranens påbud att de enda tillfällen de får neka sin man sex är vid menstruation och direkt efter en förlossning.

I Hässelby faller en kvinna från en balkong, och en man är misstänkt för mordförsök med hedersmotiv.

I Botkyrka får var fjärde flicka inte gifta sig med den de själva vill gifta sig med, och man är rädd att giftas bort utomlands under sommarlovet.

En tredjedel av Botkyrkas flickor i årskurs 9 lever med oskuldskrav, och sjukvårdspersonal ombeds utföra oskuldskontroller och utfärda oskuldsintyg. Detta är rapporter bara från de senaste fyra veckorna.

Hederskultur är en våldtäkt på den svenska jämställdheten. Den som utsätter andra för hedersbrott kan dömas till så lite som ett års fängelse, och det är inte tillräckligt.

Tror jämställdhetsminister Eva Nordmark verkligen att människor som är beredda att ta livet av sin egen dotter för att bevara familjens heder kommer att avskräckas av ett års fängelse, eller varför tar regeringen inte nödvändiga krafttag mot hederskultur?

Anf. 80 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Michael Rubbestad för denna fråga.

Statsministern var väldigt tydlig i sin regeringsförklaring med att hedersförtrycket ska bort. Regeringen vidtar en hel del åtgärder, bland annat när det gäller att skärpa straffen. Vi införde ett nytt straff förra veckan. Vi förebygger, och vi ser till att stötta och skydda dem som blir utsatta.

Tro mig, fru talman, det är mycket upprörande också för mig som jämställdhetsminister att se denna typ av oskuldskontroller och de rapporter som kommer med anledning av det. Därför har regeringen tillsatt en utredning som ska se över hur vi kan stärka skyddet mot denna typ av otillbörliga kontroller både av flickors och av kvinnors sexualitet. Alla som lever i Sverige har nämligen rätt att själva bestämma över sitt liv och över sin kropp. Den rätten kompromissar vi aldrig med.

Anf. 81 ULRIKA JÖRGENSEN (M):

Fru talman! Fetma och övervikt har ökat i befolkningen. Mest oroväckande är ökningen av barnfetma.

Senast i morse togs oron upp i nyheterna. Så många som en av tio fyra-åringar i landet har i dag övervikt eller fetma. Siffran ökar med stigande ålder och bidrar till fysisk och psykisk ohälsa.

Vi moderater har varit pådrivande i frågan om att förebygga barnfetma. Vi vill se konkreta mål som kan bryta utvecklingen av barnfetma i hela landet.

Det finns goda exempel i landet, till exempel i mitt hemlän Halland. Där finns en fungerande samverkansmodell i flera av våra kommuner, och mellan kommuner och Region Halland, näringslivet och föreningslivet. Den syftar till att man tillsammans ska förebygga och behandla psykisk ohälsa, övervikt och fetma hos barn och ungdomar.

Det är glädjande att socialutskottet nyligen fick igenom ett tillkännagivande i riksdagen om att stärka det förebyggande arbetet mot barnfetma i hela landet. De flesta partierna ställde sig bakom tillkännagivandet, dock inte ministerns eget parti.

Min fråga till socialminister Lena Hallengren är: Kommer regeringen att ta tillkännagivandet på allvar och på riktigt börja arbeta med att vända trenden när det gäller barnfetma?

Anf. 82 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Ulrika Jörgensen för frågan.

Arbetet mot barnfetma, som denna fråga handlar om, är en del av det arbete som vi behöver bedriva för att stärka den allmänna folkhälsan. Ulrika Jörgensen och jag har diskuterat den frågan många gånger.

Det är inte bara Halland som arbetar aktivt med denna fråga. Jag vet att övriga regioner och kommuner också ser detta. Men jag vill också understryka hur otroligt komplex frågan är. Det handlar inte om att säga till barn att de ska röra lite mer på sig. Detta är en sjukdom hos många av barnen. Det handlar om vilket liv man lever – om man är stillasittande, vilken mat man äter, hur skolan arbetar, om man är fysiskt aktiv på sin fritid. De barn som inte är så aktiva på sin fritid kanske inte heller lockas av mer idrott i skolan.

Detta är alltså komplext och svårt men otroligt viktigt. Och det är viktigt att vi talar om det. Jag tror nämligen att det finns en hel del stigma när det gäller att tala om barnfetma och vad den beror på, både som barn och som förälder. Det är därför väldigt bra att frågorna kommer upp och att vi tar dem på allvar runt om i landet.

Utländskt ägande i SAS

Anf. 83 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Under senare tid har vi nåtts av nyheter om att flygbolaget SAS AB befinner sig i något som kan kallas fritt fall. Det är knappast bra när hela affärsidén bygger på att hålla sig flygande.

Rubriker om miljardförluster, hundratals inställda flighter, vädjanden om aktieägartillskott och resenärer som avbokas och tvingas återköpa biljetter till högre pris sänder signaler om ett bolag i kris. Det spekuleras nu till och med om att den kinesiska staten kan komma att bli delägare i SAS om bolaget hamnar på obestånd.

Därför vill jag fråga näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson om regeringen avser att vidta åtgärder för att hindra att diktaturer, till exempel Kina, köper in sig i och blir delägare i SAS AB?

Anf. 84 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Eric Palmqvist för frågan. Vi har varit väldigt tydliga under veckan om våra framtidsbesked till SAS. Precis som Eric Palmqvist säkert har sett har vi dragit en röd linje som innebär att vi nu stöttar SAS genom att konvertera de lån som vi har gett till SAS tidigare. Men vi avser inte att investera nytt kapital.

SAS har en plan som heter SAS Forward som de har jobbat med sedan i februari månad. Enligt denna plan är det nu upp till dem att anskaffa nytt kapital till SAS för att de ska kunna flyga i framtiden – 9 ½ miljard kronor. Men de ska samtidigt ha in andra långgivare för att ställa om sina lån till eget kapital eller aktier i bolaget.

Frågor om hur SAS avser att skapa sitt kapital och sina nya investeringar måste ställas till bolaget. Det är ingenting som vi som minoritetsägare har någon insyn i.

Näringsministerns uttalande om kärnkraft

Anf. 85 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! För ungefär två veckor sedan anmäldes energiministern till konstitutionsutskottet efter att han hade framfört osanningar om att det tar ett till två år att få havsbaserad vindkraft på plats.

I *Ekots lördagsintervju* i lördags valde näringsministern att återupprepa osanningen att havsvindkraft är här och nu. Efter att han hade gjort det fortsatte han med att säga att det inte finns någon anledning att göra om regelverket för små modulära kärnkraftverk. Han gick så långt som att säga att det inte finns några seriösa aktörer i Sverige som vill bygga kärnkraftverk. Det är ju ett ganska uppseendeväckande uttalande från en näringsminister om de aktörer som har sagt att de vill göra detta.

En av dessa aktörer är statens eget bolag Vattenfall. Anser näringsministern att det bolag han själv styr är ett oseriöst bolag?

Anf. 86 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Carl-Oskar Bohlin för frågan.

Det är möjligt att Carl-Oskar Bohlin har annan information än vad som finns på Näringsdepartementet, men vi har ännu inte fått in någon ansökan om att starta eller bygga ett nytt kärnkraftverk. Den dag en sådan fråga kommer in till regeringen får vi naturligtvis ta ställning till den. Som Carl-Oskar Bohlin vet görs det en särskild prövning av vilka som får driva och öppna nya kärnkraftverk. Det kommer att göras en väldigt noggrann säkerhetsprövning om det blir så att det kommer någon som vill bygga ny kärnkraft i Sverige.

När det gäller vindkraft har regeringen precis tagit beslut om ett stort nytt vindkraftsprojekt utanför Trelleborgs kust. De själva säger att det enligt plan ska vara färdigt ungefär 2027. De börjar bygga om två år, så byggtiden beräknas till två år – ungefär som jag sa i intervjun.

Prot. 2021/22:127

9 juni

Frågestund

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.02 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni

UbU23 Validering för kompetensöverföring och livslångt lärande

Punkt 1 (Lagförslaget)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

235 för utskottet

50 för res. 1

1 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 60 M, 24 C, 20 V, 18 KD, 13 L, 12 MP, 1 -

För res. 1: 50 SD

Avstod: 1 L

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Tina Acketoft (L) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (Samverkan rörande validering m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

3. res. 5 (L)

Förberedande votering:

60 för res. 2

14 för res. 5

212 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2021/22:127
9 juni

Huvudvotering:
144 för utskottet
60 för res. 2
82 avstod
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -
För res. 2: 60 M
Avstod: 50 SD, 18 KD, 14 L
Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

TU16 Infrastrukturfrågor

Punkt 1 (Ett tillgängligt transportsystem för hela landet)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)
3. res. 4 (KD)
Förberedande votering:
50 för res. 2
18 för res. 4
218 avstod
63 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:
119 för utskottet
50 för res. 2
116 avstod
64 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 19 V, 12 MP, 1 -
För res. 2: 50 SD
Avstod: 60 M, 24 C, 18 KD, 14 L
Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 8 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -
Yasmine Posio (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Ett jämställt transportsystem)

1. utskottet
2. res. 6 (C)
Votering:
262 för utskottet
24 för res. 6
63 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 60 M, 50 SD, 20 V, 18 KD, 14 L, 12 MP, 1 -
För res. 6: 24 C
Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Ett långsiktigt hållbart transportsystem)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

3. res. 12 (MP)

Förberedande votering:

21 för res. 10

12 för res. 12

253 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Huvudvotering:

105 för utskottet

21 för res. 10

160 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 18 KD

För res. 10: 20 V, 1 -

Avstod: 60 M, 50 SD, 24 C, 14 L, 12 MP

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 4 (Godstransporter och näringslivets behov)

1. utskottet

2. res. 15 (KD, L)

Votering:

99 för utskottet

32 för res. 15

155 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 12 MP

För res. 15: 18 KD, 14 L

Avstod: 60 M, 50 SD, 24 C, 20 V, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 12 (Samhällsekonomiska analyser)

1. utskottet

2. res. 38 (MP)

Votering:

137 för utskottet

12 för res. 38

137 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 50 SD

För res. 38: 12 MP

Avstod: 60 M, 24 C, 20 V, 18 KD, 14 L, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2021/22:127
9 juni

Punkt 20 (Övrig finansiering av transportinfrastruktur)

1. utskottet

2. res. 62 (M)

3. res. 64 (C)

Förberedande votering:

60 för res. 62

24 för res. 64

202 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 62.

Huvudvotering:

113 för utskottet

60 för res. 62

113 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 14 L, 12 MP

För res. 62: 60 M

Avstod: 50 SD, 24 C, 20 V, 18 KD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 23 (Kostnadskontroll i infrastrukturprojekt)

1. utskottet

2. res. 68 (S, C, MP)

Votering:

163 för utskottet

123 för res. 68

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 60 M, 50 SD, 20 V, 18 KD, 14 L, 1 -

För res. 68: 87 S, 24 C, 12 MP

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 24 (Utvärdering av planering och upphandling)

1. utskottet

2. res. 69 (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

144 för res. 69

63 frånvarande

Kammaren biföll res. 69.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 60 M, 50 SD, 18 KD, 14 L

För res. 69: 87 S, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

**JuU21 Tillfälligt omhändertagande av villkorligt frigivna och skydds-
tillsynsdömda**

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:127

9 juni

JuU54 Åtgärder mot personer som blockerar vägar

1. utskottet
2. res. (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

144 för res.

63 frånvarande

Kammaren biföll res.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 60 M, 50 SD, 18 KD, 14 L

För res.: 87 S, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

KrU11 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

**§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens samman-
träde**

**FiU42 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning
2017–2021**

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU28 Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen

Punkt 1 (Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen)

1. utskottet
2. res. 1 (V)

Votering:

265 för utskottet

21 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 60 M, 50 SD, 24 C, 18 KD, 14 L, 12 MP

För res. 1: 20 V, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 2 (Lagring av biometriska data)

1. utskottet
2. res. 2 (M, SD, KD)

Votering:

158 för utskottet

128 för res. 2

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:127
9 juni

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 24 C, 20 V, 14 L, 12 MP, 1 -

För res. 2: 60 M, 50 SD, 18 KD

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 3 (Undantag från krav på att lämna biometriska uppgifter ska regleras i lag)

1. utskottet

2. res. 3 (KD, L)

Votering:

254 för utskottet

32 för res. 3

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 60 M, 50 SD, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -

För res. 3: 18 KD, 14 L

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 6 (Personlig inställelse)

1. utskottet

2. res. 6 (S, C, V, MP)

Votering:

142 för utskottet

144 för res. 6

63 frånvarande

Kammaren biföll res. 6.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 60 M, 50 SD, 18 KD, 14 L

För res. 6: 87 S, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 8 (Övriga folkbokföringsfrågor)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

3. res. 10 (L)

Förberedande votering:

50 för res. 8

14 för res. 10

222 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:

204 för utskottet

50 för res. 8

32 avstod

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 60 M, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -
För res. 8: 50 SD
Avstod: 18 KD, 14 L
Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Prot. 2021/22:127
9 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU29 Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk

Punkt 1 (Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

236 för utskottet

50 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 60 M, 24 C, 20 V, 18 KD, 14 L, 12 MP, 1 -

För res. 1: 50 SD

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Punkt 5 (Behåll nuvarande system parallellt m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

3. res. 3 (KD)

4. res. 4 (L)

Förberedande votering 1:

18 för res. 3

14 för res. 4

254 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

60 för res. 2

18 för res. 3

208 avstod

63 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

193 för utskottet

60 för res. 2

32 avstod

64 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:127
9 juni

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 87 S, 49 SD, 24 C, 20 V, 12 MP, 1 -
För res. 2: 60 M
Avstod: 18 KD, 14 L
Frånvarande: 13 S, 10 M, 12 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU30 Redovisning av skatteutgifter 2022

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU33 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU22 En ny lag om företagsrekonstruktion

Punkt 1 (Lagförslaget om en ny lag om företagsrekonstruktion)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

262 för utskottet

24 för res. 1

63 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 60 M, 50 SD, 20 V, 18 KD, 14 L, 12 MP, 1 -

För res. 1: 24 C

Frånvarande: 13 S, 10 M, 11 SD, 7 C, 7 V, 4 KD, 6 L, 4 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Tryggare bostadsrätt

§ 16 Tryggare bostadsrätt

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU24

Tryggare bostadsrätt (prop. 2021/22:171)

föredrogs.

Anf. 87 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, och i övrigt yrkar jag bifall till regeringens förslag.

Detta är mandatperiodens sista debatt för min del, och jag kan inte annat än glädjas åt att just i denna debatt summeras många goda resultat av regeringens arbete.

Vi har under många år kunnat följa den tragedi som utspelat sig i Malmö och Helsingborg. Det är en tragedi där människor har blivit utnyttjade och utsatta för grovt kränkande handlingar av kriminella som använt utstuderade metoder för att tjäna pengar på människors bostäder. Genom att använda sig av möjligheten att kringgå principen om en medlem, en

röst har kriminella skapat ett litet helvete på jorden för de boende i den så kallade Kinesiska muren i Malmö.

Med de förslag som regeringen nu lägger fram stängs denna lucka, och andra bostadsrättsinnehavare runt om i landet kan känna sig lite tryggare i sina bostäder.

Men vi har också kunnat följa andra tragedier. Människor som har drömt om en ny bostad har blivit blåsta på miljontals kronor av företag som inte har tagit sitt ansvar. Genom olika former av avtal har enskilda individers hela besparingar i praktiken beslagtogs av så kallade bostadsutvecklare. Åratal av ovisshet, oro och processer har tagit vid.

Regeringen agerar nu med kraft mot detta. Det faktum att tillträde nu ska ske inom en bestämd tidsram är ett välkommet konsumentskydd som införs på detta område.

Fru talman! Ungefär hälften av Sveriges bostadsrättsföreningar går med underskott. Avskrivningstiderna har varit på tapeten tidigare, och så kallade progressiva avskrivningar är numera inte tillåtna. Däremot kan till exempel hänggrännor skrivas av på 80 år och hissar på 120 år – allt för att pressa ned avgifterna här och nu på bekostnad av framtiden.

Detta är givetvis en helt orimlig situation, och att regeringen agerar för att ställa högre krav på den ekonomiska planen är mycket bra. Kraven på intygsgivare skärps, innehållet förtydligas, och dessutom ska årsredovisningen innehålla fler uppgifter.

Att köpa en bostad är ofta den största affär en person gör i sitt liv. Att köparen har överblick och förståelse för vad som är viktigt i affären är därför oerhört centralt. Genom dessa förändringar tas ett stort steg mot ökad trygghet och transparens i processen. Det är bra.

Personligen, fru talman, tycker jag att vi borde ta steget fullt ut och införa K3-redovisning i de större föreningarna. Det kan ske över tid. Men det förslag som ligger nu är välbehövligt och bra.

Fru talman! Jag ska säga något kort om de reservationer som vi har. Regeringen vill ju renodla den avtalsflora som finns i dag när det gäller nyproducerade bostadsrätter. Ett förhandsavtal ska räcka, men möjligheten till ett optionsavtal tycker regeringen ska finnas kvar, detta eftersom vi har sett att avtalsdjungeln är problematisk och försvårar för konsumenten.

Men det finns ett starkt ekonomiskt intresse bakom de krafter som motsätter sig detta konsumentskydd. Jag har själv blivit kontaktad av dem. Det intressanta är att dessa intressen argumenterar precis likadant som utskottsmajoriteten gör. Man för ett otydligt resonemang om att reglerna ska skärpas, men de skärpningar som nu ligger på bordet duger inte, och de skulle göra bostäderna mycket dyrare. Dessutom skulle det bli mycket färre bostäder.

Förutom att det är skrattretande att samma majoritet avskaffade den mest framgångsrika bostadspolitiska åtgärd vi har haft under senare decennier, nämligen investeringsstödet, är det också märkligt att hänvisa till riskerna för prisstegring.

Först och främst, fru talman, har bostadsrättspriserna stigit med 400 procent sedan 2000. Reallönerna har under samma period ökat med ungefär 34 procent, trots den avtalsbonanza som finns på bostadsrättsmarknaden just nu. Dessutom skriker många av de partier som går emot regeringen i det här ärendet att insatserna måste minskas, och de vill elda

på den lånebörda som svenska folket har för sina bostäder. Detta är i sig ett synnerligen prisdrivande resonemang.

Men, fru talman, det är inte nog med det. Vad varken utskottsmajoriteten eller de synnerligen penningstarka intressena tar hänsyn till är att om en individ knyts upp i ett avtal som drar ut på tiden och där varan, alltså bostaden, inte levereras, binds kapitalet i ett projekt som inte levererar. Detta tränger ju undan möjligheten för andra att utveckla projekt. Det är ju inte så att det levereras mer kapital för att någonting drar ut på tiden. Tvärtom riskerar utdragna processer att minska bostadsproduktionen.

Likasa är majoritetens förslag ett sätt att med lag försöka skydda bostadsproducenterna från att behöva utveckla sina affärsmodeller. Det hindrar alltså innovativa företag från att hitta lösningar som är mer snabbfotade och billigare. Vad som behövs är mer sunda affärsmodeller som inte använder enskildas plånböcker som bankreserv. Men eftersom utskottsmajoriteten sitter i de ekonomiska intressenas knä, precis som vanligt, är de flummiga skrivningarna föga förvånande.

Fru talman! Jag ska avsluta med att konstatera att regeringens förslag är bra, väl avvägda och tar stora steg framåt mot en tryggare bostadsrättsmarknad.

Bostadsrätten är en unik svensk företeelse. Vi ska vara stolta över den och värna den.

Att människor känner sig trygga i sina hem är en grundbult i ett väl fungerande samhällsbygge. Bostadsrätten är också ett verktyg som kan användas för att bryta segregationen genom att det skapas gemenskap, inkludering och demokratisk förankring i föreningen. Alla tar ansvar för sitt boende och sitt närområde.

Många bostadsrättsföreningar gör stora sociala insatser och lyfter hela stadsdelar. Sådana exempel finns det gott om i min hemstad Helsingborg.

Bostadsrätten är en viktig del av den svenska modellen. Att ha haft äran att få jobba med dessa frågor under fyra år är något jag är väldigt stolt över. Jag är stolt över att regeringen levererar bra politik på det här området, precis som jag också är stolt över att ha jobbat med hyresrätten. Alla upplåtelseformer behövs i Sverige och ska behandlas lika, som jämlikar. I denna del kan Sverige verkligen bättre.

Anf. 88 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Besluten vi ska fatta handlar om grunderna för att bygga och äga en bostadsrätt. Först och främst måste bostadsutvecklare och byggföretag känna sig komfortabla med att den efterfrågan som finns existerar och inte är en chimär som bygger på antaganden från prospekt och glättiga foldrar. Efter en lång tid med stadigt ökande bostadsbrist går vi in i ett nytt normalläge där det inte går att räkna med att få ut mer för en bostad när man vill göra sig av med den än vad det kostade att köpa den när den var ny. Byggekostnaderna ökar, samtidigt som hushållens ekonomi försvagas och vi ser räntehöjningar komma framöver. Byggekrisen närmar sig. Regeringen har med sin visstidsarbetande bostadsminister Johan Danielsson visat sig passiv inför denna utveckling.

Med det följer också en osäkerhet hos både byggherrar och den presumtive ägaren. Avtalen som ligger till grund för beslut om huruvida det ska byggas eller inte måste därför ha en bindande verkan av något slag,

samtidigt som det är tydligt för båda parter vilka förpliktelser som finns om man vill frånträda avtalet.

Fru talman! Det är inte rätt väg att gå att i lag förbjuda sådana avtal om syftet är att båda parter i ett tidigt skede ska kunna komma överens om överlåtelse av en bostad i rätt tid och till förutsägbara villkor. Därför ska andra former av bokningsavtal eller optioner fortsatt ha en giltighet. Centerpartiet backar därför upp avslaget av den delen i regeringens proposition och menar att även andra föravtal än förhandsavtal ska tillåtas och att det ska utredas hur de kan förtydligas och skärpas. Om det till exempel som regeringen föreslagit ska finnas uppgifter i förhandsavtalet om bygglov förutsätter det att det finns andra former av avtal som inte är bindande men innehåller förpliktelser av andra slag.

Fru talman! Ett bygglov är den yttersta förutsättningen för att det ska bli en byggnation. Men bygglovet kommer vanligtvis sent i processen, så sent att det för en bostadsutvecklare inte är möjligt att stoppa byggnationen utan att det får stora ekonomiska konsekvenser. För köparen kan det vara av värde att veta att det förutsatt att bygglov ges kommer att gå att flytta in vid en angiven tidpunkt och att i samband med överlåtelseavtalet förvissa sig om att det finns ett bygglov som är beviljat. För Centerpartiet är det underordnat vad det giltiga avtalet heter och när i skedet det tecknas så länge det går att frånträda men ändå ger en trygghet åt båda parter.

Fru talman! Centerpartiet anser att en underhållsplan ska vara aktuell och gå att överblicka. Vi har därför föreslagit att underhållsplaner ska kunna sträcka sig över 30 år i stället för 50, som föreslagits här. Det är inte bättre ju fler år en underhållsplan sträcker sig över. Tvärtom ger det kortare tidsperspektivet en bostadsägare större möjligheter att sätta sig in i och förstå vilka åtgärder föreningen kommer att vidta och när. Vi ställer också krav på att planen ska hållas uppdaterad och aktuell löpande över de kommande 30 åren. Vi anser att vårt förslag stärker köparen i förhållande till bostadsutvecklaren och den förening som bildats vid byggnation.

Den ekonomiska planen med sin underhållsplan på 30 eller 50 år ska godkännas av intygsgivare som är oberoende av varandra, föreslår regeringen. Att personer är utbildade, certifierade och kunniga i fastighetsekonomi och teknik är ett viktigt konsumentskydd. Det är bra att det kommer att införas krav på oberoende intygsgivare, men vi anser att regeringen återigen ställer kraven för högt. Det är en åsikt som Centerpartiet delar med många av remissinstanserna.

Vi bedömer också att det kan vara svårt att hitta så pass många intygsgivare att deras oberoende av varandra kan garanteras. Det torde vara omöjligt att bevisa i vilken grad och på vilket sätt de annars kan vara oberoende. Med de krav som ställs kommer man på sikt att få ett skrå av experter som möts och samarbetar i olika konstellationer, speciellt på mindre orter och i regioner där avstånden är stora och antalet bostadsprojekt är litet, liksom tillgången på intygsgivare. Kravet på oberoende riskerar att bli ett slag i luften som i praktiken kommer att visa sig vara svårt att upprätthålla. Centerpartiet yrkar bifall till vår reservation nummer 2.

Jag instämmer i Ola Möllers anförande vad gäller bostadsbedrägerierna i bostadsrättsföreningarna Ida och Kinesiska muren i Malmö, vilka har uppmärksamats i denna kammare många gånger. Det ska inte tillåtas att människor utnyttjas och luras på så basala behov som en bostad, något man sparar till och betalat för. I fallet Kinesiska muren blev det så att ägar-

na till dessa bostäder fick behålla besittningsskyddet och sin lägenhet men förlorade sina pengar.

Nu fattar vi i riksdagen det självklara beslutet att principen en medlem, en röst, som gäller i de flesta andra föreningar, även ska gälla för medlemmar i en bostadsrättsförening. När det gäller en så viktig sak som samägande av bostäder och därtill hörande gemensamma utrymmen och utemiljöer kan ingen annan princip få lov att råda. Centerpartiet har inget mer att tillägga om detta, förutom att vi tycker att förslaget borde ha genomförts för länge sedan.

Vi vill också påminna om att vi driver förslag gällande behovet av ett bostadsrättsregister. Vi menar att pantsättning av en bostadsrätt ska kunna redovisas i ett sådant register. Det skulle även kunna bidra till att motverka missbruk av tillgångar inom bostadsrättsföreningar och bidra till ökad transparens.

Fru talman! Tryggare bostadsrätt är ett dubbelriktat svärd. Tryggheten ska omfatta dem som bygger, bildar föreningar eller säljer likaväl som dem som köper och äger en befintlig bostadsrätt.

Anf. 89 VIKTOR WÄRNICK (M):

Fru talman! För de allra flesta människor är köpet av en egen bostad den största investering de gör i livet, i vart fall ditintills – boendekarriärer förekommer ju som bekant. Likväl är det ofta oerhört stora summor pengar och stora lån som förekommer vid köp av exempelvis en bostadsrätt. Stor glädje och en smula ångest i en omväxlande kombination – igenkänning för många som gått igenom processen att köpa sig ett hem.

Därför är det viktigt med ett starkt konsumentskydd vid köp av nyproducerade bostadsrätter. Våren och hösten 2020 riktade därför riksdagen, i många delar på moderat initiativ, tillkännagivanden till regeringen om att återkomma med förslag på åtgärder som stärker konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden.

Vi moderater välkomnar därför regeringens proposition, vars ambition bland annat är att stärka konsumentskyddet i samband med köp av nyproducerade bostadsrätter. Vi anser dock att regeringens förslag i ett par avseenden är för långtgående och därmed riskerar att vara kontraproduktivt för bostadsmarknaden och bostadsbyggandet, vilket är särskilt oklokt när i stället fler bostäder behöver komma på plats.

Samtidigt finns det andra förslag och delar där regeringen inte stärker konsumentskyddet tillräckligt mycket. Därför är det glädjande att utskottets majoritet har tillstyrkt Moderaternas och Liberalernas samt Kristdemokraternas alla yrkanden med förslag på förbättringar av propositionens innehåll.

Fru talman! Den mest förekommande affärsmodellen för företag som bygger bostadsrätter i dag går ut på att det är bostadsrättsföreningen som bär finansieringen med byggherren som säkerhet. Bankerna beviljar bostadsrättsföreningen byggkreditiv när byggherren fått en viss andel av lägenheterna bokade eller sålda. Det förutsätter alltså att byggherren tidigt i processen kan knyta kunder till byggprojektet. Att ändra den ordningen och i stället kräva att byggherren ska bära lånen själv skulle ge omfattande konsekvenser.

Dagens modell har brister, men det är viktigt att ha den gängse affärsmodellen i åtanke när förändringar av villkoren föreslås, så att bostadsbyggandet inte påverkas negativt på ett sätt som inte står i proportion till ett ökat konsumentskydd. Den modell där endast skärpta förhandsavtal skulle vara tillåtna, vilket regeringen föreslår, skulle påtagligt öka de finansiella riskerna för byggherren. Dessa risker skulle naturligtvis vältras över och resultera i högre priser för den framtida bostadsrättsföreningen och -innehavaren. Förslaget skulle också påverka antalet projekt som en byggherre kan ha igång samtidigt och dessutom påverka konkurrensen negativt, då nya och mindre aktörer skulle ha svårt att få finansiering. Sammantaget skulle det leda till ett minskat byggande.

Fru talman! Regeringen föreslår flera tydliggöranden av vad ett förhandsavtal ska innehålla, och det tycker vi i grunden är bra. Det föreslås dock att förhandsavtalet ska innehålla uppgifter om bygglov, vilket tillsammans med förslaget om att alla föravtal förutom förhandsavtal ska vara ogiltiga riskerar att få olyckliga konsekvenser. Bygglov ges generellt sett sent i processen, och de nuvarande förslagen i kombination skulle innebära att kunder kan knytas till projektet först långt senare än i dag, med stora konsekvenser för projektets finansiering som följd.

Vi i utskottsmajoriteten – Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna, Sverigedemokraterna och Centerpartiet – vill att förslaget om att andra föravtal än förhandsavtal ska vara ogiltiga ska avslås och att regeringen i stället ska återkomma med förslag på hur villkoren för andra föravtal än förhandsavtal kan skärpas. Till exempel bör sådana avtal endast få vara giltiga en kortare tid, såsom ett år, och den möjliga ekonomiska konsekvensen för en konsument som frånträder ett sådant avtal bör kraftigt begränsas.

Fru talman! Utgångspunkten är att bostadsrättsinnehavaren ska få tillträde till lägenheten i samband med eller i nära anslutning till upplåtelsen. I praktiken har dock tiden mellan upplåtelse och tillträde blivit allt längre, inte sällan flera månader.

Regeringen föreslår i sin proposition att tiden för upplåtelse ska framgå av förhandsavtalet, men de nämner inget om tiden för tillträde inom ramen för förhandsavtalet.

Vi menar att det konsumenten egentligen vill och behöver veta i samband med att förhandsavtalet skrivs är när man får tillträde, när man får nycklarna, till bostadsrätten. Därför föreslår vi i utskottsmajoriteten även här att det av förhandsavtalet inte bara ska framgå beräknad tid för upplåtelse, som regeringen föreslår, utan också beräknad tid för tillträde, i ett intervall om upp till tre månader. I de fall kunden inte får tillträde inom det angivna intervallet ska kunden som huvudregel ha rätt att frånträda avtalet.

Fru talman! Konsumentskyddet vid köp av nyproducerade bostadsrätter behöver stärkas, men det måste ske i proportion till inverkningarna på bostadsmarknadens funktionssätt. Vi moderater har tillsammans med utskottsmajoritetens partier tillsäkrat att så nu också sker.

Det är inte ofta man som ledamot i opposition har förmånen att säga följande ord: Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 90 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag börjar där Viktor Wärnick slutade. Det är ganska udda att som opposition vara nöjd med de beslut som utskottet tagit. Men utskottet tyckte att våra förslag var bra, och nu finns de med i propositionen. Vi står därför bakom utskottets förslag i dess helhet.

Att köpa en bostad, oavsett om det är en bostadsrätt eller ett småhus, kostar för de flesta väldigt mycket pengar, och det kan vara den största affären man gör. Att konsumenten ska veta en massa och kunna ställa alla de rätta frågorna är att kräva för mycket, så givetvis måste vi ha en konsumenträtt som ger möjlighet att skydda konsumenten.

Man tar en risk när man köper en bostadsrätt, och det många inte tänker på är att man tar en risk tillsammans med andra. Det är ju en bostadsrättsförening som gemensamt tar risken. Därför är det bra att ha insyn i hur bostadsrättsföreningens ekonomi ser ut, hur planerna ser ut framåt och vilken belåningsgrad med mera som finns. Då kan man som konsument göra kloka överväganden av riskerna vid köp av en bostadsrätt.

Det är också viktigt att bostadsrättsföreningar liksom övriga föreningar bygger på demokratisk grund. Detta föreslås i propositionen, och det tycker vi är väldigt bra.

Det är viktigt med konsumentskydd vid köp av bostadsrätt, men konsumentperspektivet får samtidigt inte bli enkelriktat och försvåra bostadsbyggandet så att företagen väljer att bygga annat än det som faktiskt behövs där och då i kommunen.

Kristdemokraterna är glada att regeringen har återkommit till riksdagen med lagförslag efter tillkännagivandena från bland annat våren 2020. Vi skäller ofta på regeringen för att man inte tar hand om oppositionens tillkännagivanden. Här har man kanske inte gjort exakt som vi önskar, men man har återkommit och gjort ett gediget och bra arbete som vi tror stärker konsumentskyddet på flera olika sätt.

I likhet med regeringen anser Kristdemokraterna att det är viktigt att konsumentskyddet stärks för dem som köper en nyproducerad bostadsrätt.

Vi tycker dock att regeringen har gått lite för långt. Bankerna kräver ju att en viss andel av lägenheterna ska vara bokade eller sålda innan man får finansiering. Vi menar att med den modell som finns i propositionen får byggherrar och bostadsföreningar ta en så stor risk att byggandet kanske inte blir av. Då kommer det att byggas färre bostadsrätter i Sverige, och kanske slås också små byggherrar som bygger med stor risk på mindre orter ut, vilket vi tycker är fel.

Vi tycker också att det är lite jobbigt att förhandsavtalen inte ska omfatta en tid som sträcker sig längre än tre månader. Vi tror att det kommer att innebära att fastigheterna i det närmaste måste vara klara innan avtalen skrivs, vilket innebär en stor risk för dem som bygger fastigheterna. De kommer alltså inte att kunna säkra upp med lån innan dess.

Regeringen föreslår dock en viktig sak: att avtalet ska innehålla en specifik dag då man ska få tillträde till lägenheten. Det har funnits situationer med förhandsavtal där man inte vetat vad som händer om man inte får tillträde till lägenheten under det tidsspann som stipulerats från början. Vi menar att detta måste regleras på ett eller annat sätt.

Precis som en majoritet i utskottet vill vi att regeringen utreder hur reglerna om andra avtal än förhandsavtal, vars syfte är framtida upplåtelse av en viss lägenhet med bostadsrätt, skulle kunna tydliggöras och skärpas för att åstadkomma ett stärkt konsumentskydd – med möjlighet också för byggherrar att kunna finansiera byggandet utan att löpa alltför stor risk.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 91 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Bostadsrätt är en mycket svensk boendeform som bygger på föreningstanken, alltså på att den enskilde engagerar sig och går ihop med andra för att tillsammans driva denna boendeform. Den är ett bevis på vad vi människor kan skapa tillsammans, men den bygger på att den enskilde har ett engagemang och inte bara överlåter till någon annan att lösa allt. Hur bra en bostadsrättsförening fungerar är upp till medlemmarna i föreningen, och det är precis så vårt lands civilsamhälle är uppbyggt.

En viktig förutsättning för att en bostadsrättsförening ska kunna fungera är förtroende. Utan det blir det en dåligt fungerande förening. Det finns olika medel för att upprätthålla detta förtroende i bostadsrättsföreningen, och i dag debatterar vi just sådant som kan säkerställa en fungerande bostadsrättsförening, speciellt i byggfasen. Det handlar både om att skapa ett skydd för den konsument som ska köpa sig en bostadsrätt för första gången och påbörja sin bostadsresa i ett ägt boende och om att ge föreningen en bra start på sin verksamhet.

Fru talman! Det är kanske inte så konstigt att vi i vårt land är ensamma om boendeformen bostadsrättsförening. Den är omständlig. Men det är också så demokratin fungerar: omständlig, lite bökelig, dyr ibland men har till syfte att det ska fungera för medborgarnas bästa.

I byggfasen finns en byggherre. Det är oftast en byggaktör som har förvärvat en tomt att skapa bostäder på. Denna styrs av efterfrågan på bostäder och ska kombinera detta med att få lönsamhet. När byggaktören har gjort sin marknadsanalys och investerat stora pengar i markinköp och projektering vet den fortfarande inte om affären kommer att lyckas och om några bostäder kommer att säljas. Men i detta läge är den så pass övertygad att den lägger ut bostäderna till försäljning för att hitta bostadsrättsköpare.

Byggherren kan nämligen inte börja bygga förrän den fått lån från banken. Man behöver ett byggkreditiv för att få en byggstart. För att få detta lån måste hos de flesta banker en viss andel av lägenheterna knytas till ett bindande förhandsavtal. Bokningsavtal syftar till att komma fram till ett förhandsavtal och knyta till sig intressenter så att byggaktören vågar ta steget och investera, projektera och marknadsföra sig.

Ett bokningsavtal är både för den som letar bostad och för aktören något väldigt positivt. Det här är något bra och ingenting som vi ska ta bort. Det syftar till att i ett tidigt skede hitta potentiella köpare för att kunna få ett byggkreditiv av banken.

Regeringen vill med sitt förslag förbjuda dessa bokningsavtal. Varför? Jo, man såg att det i vissa fall fanns brister avseende hur avtalen tecknades och sköttes. Men i stället borde man ha fokuserat på att förbättra dem så att de fungerar. Att avskaffa dem, så som regeringen vill, utgör den breda vägen, en lätt lösning, för ett stort problem. Byggherren ska på något magiskt sätt själv kunna skapa en god ekonomi och ha pengar på banken.

Detta drabbar framför allt de små byggaktörerna, eftersom de inte vet om de kan sälja några lägenheter.

Fru talman! Att regeringen föreslår flera förbättringar med förhandsavtal är bra, och vi välkomnar detta. Bra jobbat! Ett exempel är att förhandsavtal ska innehålla uppgifter om bygglov. Det är oerhört viktigt för konsumenten. Men med dagens handläggningstider, när det dröjer innan man får bygglov, riskerar detta att bli kontraproduktivt. Detta skulle fördröja processen ännu längre, och byggaktören kanske inte vågar gå in i affären om man inte vet om man har några intressenter. Det här skulle resultera i ett dyrare boende. Vem får betala det? Jo, kunden.

Av detta skäl ska, så som föreslås i betänkandet, andra avtal förbättras och skärpas. För många byggaktörer i vårt land fungerar det här bra i dag. Det finns goda exempel att utgå från. Man kan utreda dem för att sedan göra dem till standard för exempelvis bokningsavtal. De ska vara tidsbegränsade, och de ekonomiska förbindelserna ska anges i bokningsavtalen.

Vi brukar säga: Gör om och gör rätt! Det gör vi också i och med detta betänkande.

Fru talman! När det gäller förhandsavtalet – det bindande avtalet – innehåller regeringens förslag flera förtydliganden för att göra dessa bättre. Det välkomnar vi. För den oinvidige kan bokningsavtal, förhandsavtal och upplåtelseavtal te sig komplicerat, men de finns för allas bästa.

När någon köper en bostad på papper är information och dokumentation i ett förhandsavtal mycket bra. Man har kanske sett bostaden genom modern VR-teknik men inte på riktigt utan bara på papper. Bostaden är ännu inte byggd. Ett avtal är bra för att undvika framtida tvister. Det inskräpper även ansvaret för den byggande styrelsen.

Den byggande styrelsen har ännu inte nämnts i debatten. Den består inte av dem som ska bo i föreningen utan av byggaktören och andra som man har plockat in för att under byggtiden skapa en fungerande förening. Dokumentationen behövs för att den byggande styrelsen inte ska kunna göra fränsteg från det som kunden har köpt eller bokat. Det är otroligt viktigt.

Det finns, återigen, byggherrar i vårt land som sköter detta exemplariskt. De ansluter sig till exempel till Trygg BRF. Genom det är man mycket transparent. Man visar för konsumenten hur byggande och köp fungerar. Men för tillfällen när det inte fungerar eller när det slarvas och utnyttjas behöver förhandsavtalen skärpas, och det är bra.

Något som totalt missas i förslaget är att kunden behöver veta när den ska få flytta in. Det är det man tänker på när man köper en bostad. När får jag nycklarna? När får jag bära in mina möbler och får jag sova där den första natten? Detta är viktigt för en kund att veta. Det är mycket rimligt att få veta detta.

Det här ska kunna fungera med ett tidsspänn på tre månader, vilket många byggaktörer i dag har. Det finns som sagt goda exempel och lösningar. Man måste gå hela vägen och låta utreda det här.

Det finns nämligen byggaktörer som skjuter på inflyttningsdatumet lite i taget. Den enskilde står kanske där med en annan bostad som man sålt och behöver flytta ifrån men sitter fast i ett bindande förhandsavtal. Man behöver veta när man får sina nycklar och när man får flytta in i sin bostad.

Så här får det inte gå till, utan det här behöver utredas. Regeringen behöver snarast komma med förslag för att lösa detta som är ett reellt

problem i dag. Även möjligheten att kunna frånräda sitt avtal, om kunden inte får tillträde till sin lägenhet, ska vara bestämd. Det ska också kunna finnas förslag på viten om detta inte följs.

Fru talman! Tidigare har mycket byggts på förtroendet för bostadsrätten som boendeform. Detta förtroende är i dag hotat på olika sätt. De åtgärder som föreslås i betänkandet och som Liberalerna står bakom syftar till att bostadsrätten ska vara en attraktiv, bra svensk boendeform också i framtiden. Där ska de boende själva kunna engagera sig i sitt eget ägda boende eller, som man säger på bostadsrättsspråk, det upplåtna boendet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 17 Regional fysisk planering i Hallands län

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU25
Regional fysisk planering i Hallands län (prop. 2021/22:184)
föredrogs.

Anf. 92 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Fru talman! Redan när Bostadsplaneringskommittén 2015 överlämnade betänkandet *En ny regional planering – ökad samordning och bättre bostadsförsörjning* föreslogs att regional planering skulle införas i samtliga län. Detta var flera remissinstanser positiva till detta, däribland Hyresgästföreningen och Sabo. Redan då konstaterade Vänsterpartiet i likhet med kommittén och nämnda remissinstanser att regional fysisk planering borde ske i alla län.

Utredningen låg sedan till grund för regeringens proposition *En ny regional planering*, och den gällde planering i Skåne och Stockholms län. När riksdagen 2018 biföll detta förslag tillkännagav riksdagen att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att regional fysisk planering ska omfatta fler län än bara Skåne och Stockholm.

Nu har flera år gått, men mycket lite har hänt. I den proposition som vi debatterar i dag, *Regional fysisk planering i Hallands län*, skriver regeringen att man anser att man gjort det som riksdagen bad om i sitt tillkännagivande, trots att förslaget bara rör Halland. Regeringen konstaterar vidare att detta ”inte utesluter att regional fysisk planering framöver införs i fler län när det finns behov av och förutsättningar för sådan planering”.

Fru talman! Vänsterpartiet håller inte med regeringen. Det finns ett uppenbart behov av mellankommunal och regional samverkan som inte tycks komma till stånd på frivillig väg. Det räcker därför inte att länen själva, som i fallet med Halland, tar initiativ till ny lagstiftning. Behovet av samordning mellan olika planeringsslag gäller oavsett var i landet planeringen sker. Det finns därmed ingen anledning att begränsa uppdraget till att endast omfatta vissa delar av landet, vilket regeringen nu än en gång föreslår.

Vänsterpartiet anser fortfarande att regional fysisk planering ska vara obligatorisk i alla län.

Vi delar inte regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivande från 2018 är tillgodosett och slutbehandlat genom lagförslaget i propositionen och i de övriga initiativ som regeringen har tagit. Det ska understry-

Prot. 2021/22:127
9 juni

Tryggare bostadsrätt

Regional fysisk planering i Hallands län

kas att regeringens förslag i propositionen bygger på att Region Halland och kommunerna i Hallands län själva har bett om att få omfattas av bestämmelserna om regional fysisk planering. Jag menar alltså att tillkännagivandet borde ha föranlett regeringen att se till att fler än tre län ska omfattas av bestämmelserna.

En regions näringslivsutveckling och infrastruktur hänger ofta ihop, och arbetsmarknadsregionerna är ofta större än den egna kommunen. Hela samhället står vidare inför enorma utmaningar när det gäller att skapa förutsättningar för att nå klimatmålen och genomföra klimatanpassningar. Det finns alltså flera fördelar med att diskutera markanvändning över kommungränserna, och det gäller även i kommuner med vikande befolkningsunderlag. Mot den bakgrunden anser jag att det är uppenbart att behovet av att ta hänsyn till ett regionalt perspektiv i planeringsfrågorna inte bara rör Hallands, Skåne och Stockholms län utan hela Sverige.

Fru talman! Det finns sammanfattningsvis ett uppenbart behov av mellankommunal och regional samverkan, och det tycks inte komma till stånd på frivillig väg. Det finns därmed ingen anledning att begränsa den regionala fysiska planeringen till vissa delar av landet. Vi i Vänsterpartiet menar i stället att regeringen ska återkomma med förslag som rör obligatorisk fysisk planering i alla län.

Jag yrkar därför bifall till Vänsterpartiets reservation nummer 1.

Anf. 93 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande CU25.

Enligt propositionen från regeringen ska nu även Hallands län, precis som Stockholms län och Skåne län, omfattas av regional fysisk planering enligt PBL.

En regionplan ska ange de grunddrag för användning av mark- och vattenområden och de riktlinjer för lokalisering av bebyggelse och byggnadsverk som har betydelse för länet. Planen ska ge vägledning för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.

De regionala planerna är inte bindande, vilket är viktigt för det kommunala självstyret. Men om en översiktsplan avviker från en regionplan ska det framgå av översiktsplanen på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen. Det skapar tydliga förutsättningar för samhällsplaneringen i kommuner och regioner men också för andra aktörer som är verksamma i länet.

Under 2019, efter att riksdagen hade tillkännagett för regeringen att regeringen bör ta nödvändiga initiativ till att fler län ska omfattas av regional fysisk planering genomfördes tre konferenser med regionerna i alla de län som i dag inte omfattas av bestämmelserna. Det konstaterades där att behovet av regional fysisk planering är olika stort ute i landets regioner. Några var positiva, några var negativa och andra hade inte tagit tydlig ställning.

Efter detta inkom Region Halland med en ansökan om att få omfattas av PBL:s bestämmelser om regional fysisk planering. Regionen lyfte i sin ansökan fram att regionen är kraftigt växande och att man ser ett behov av regional fysisk planering som hanterar mellankommunala och mellanregionala samhällsplaneringsfrågor.

Fru talman! Vi socialdemokrater välkomnar mer samarbete inom samhällsplaneringen. Som politiskt aktiv i Stockholms län har jag sett de fördelar som den regionala fysiska planeringen har haft för vårt län under lång tid. Regionplanen har blivit en samlade kraft för regionens utveckling.

Men med detta sagt är jag inte säker på att ett obligatorium för alla regioner är det bästa, då förutsättningar och behov skiljer sig åt i våra landsdelar.

Vi kommer att verka för att fler län ska ta möjligheten att omfattas av regional fysisk planering när det finns behov av och förutsättningar för sådan planering.

Fru talman! Jag vill återigen yrka bifall till förslaget i CU25.

Anf. 94 ROGER HEDLUND (SD):

Fru talman! I dag diskuterar vi den regionala fysiska planeringen, som numera föreslås ska gälla också Hallands län.

Det är speciellt intressant och roligt för min egen del att stå här och diskutera frågan i dag, eftersom jag själv ingick i den bostadsplaneringskommitté som ligger till grund för propositionen från regeringen. Där var jag en av dem som ställde sig bakom förslaget och de förutsättningar som utredningen skulle kunna ge Sverige när det gäller den regionala planeringen. Det är en regional planering som ska läggas på regionen för att ansvara för en rad olika utvecklingsförutsättningar som berör flera kommuner, alltså hela länets kommuner.

Det handlar också om att ta ett gemensamt ansvar framöver gällande stat, regioner och kommuner för att skapa förutsättningar att planera för en befolkningstillväxt, alltså för bostadsbyggandet i hela länet.

När det gäller den ekonomiska tillväxten är till exempel infrastrukturfrågorna oerhört viktiga och finns med i propositionen från regeringen om den regionala fysiska planeringen. Det är oerhört viktiga frågor, framför allt också för de mindre kommunerna i de olika regionerna. Eftersom många kommuner har pendlingsförutsättningar till storstadsregionerna och till stora kommuner behöver det kunna byggas bostäder så att man ska kunna bo i dessa kommuner och pendla till storstadsregionerna, där det i högre grad kan finnas arbetstillfällen. Det finns alltså många positiva effekter av att ha regional gemensam fysisk planering i länen.

En annan effekt av det hela är att länet får en styrka gentemot stat och regering när det gäller att få till infrastrukturensatsningar i det egna länet. Man har ju bättre förutsättningar om alla kommuner går ihop och jobbar med en gemensam målsättning och kan presentera förslagen.

Den regionala översiktsplanen ska samtidigt, enligt förslaget, inte alls påverka beslutanderätten för kommunerna, utan det är kommunerna som fortsättningsvis väljer vad som ska byggas, vilket är oerhört viktigt att ha med sig i det här sammanhanget. Det handlar inte om att regionerna numera tar över besluten om vad som ska byggas i kommunerna.

De mindre kommunerna får också bättre förutsättningar med det här förslaget, eftersom man kanske inte alltid har den kompetens och de resurser som behövs när det handlar om att skapa förutsättningar för både infrastruktur och bostadsbyggande. Där kan man som en mindre kommun få mycket användning av den regionala fysiska planeringen. Vi ser alltså många positiva effekter av detta.

Vi har tyvärr sett en utveckling där bara Stockholms län sedan tidigare tillsammans med Skåne län har ingått i den regionala fysiska planeringen, och numera även Halland. Men vi ser inga förutsättningar just nu för att pusha på alltför hårt i den här frågan. Vi vill se vilka förutsättningar systemet ger och kunna utvärdera det i större utsträckning innan vi går vidare med att pusha på för att fler län ska gå ingå i framtida regional fysisk planering.

Av det skälet har Sverigedemokraterna ställt sig bakom propositionen i dess helhet. Vi har ett särskilt yttrande där vi skriver att vi ser att det finns stora förutsättningar för fler län framöver att ingå i den regionala fysiska planeringen, men att vi anser att man inte i nuläget behöver lagstifta om att fler län ska ingå.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 95 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Centerpartiet har inga reservationer, utan vi ställer oss bakom förslaget att göra Halland till den tredje region som tillåts vara regionplaneorgan vid sidan om Skåne och Stockholm.

Centerpartiet tar ställning för regionplanering men anser att initiativet, som i det här fallet, måste komma från regionerna själva, det vill säga underifrån. Ansökan bör ske i så stor enighet som möjligt. Så är det i det här fallet, även om vissa kommuner när de gavs tillfälle att yttra sig ändrade sin inställning till förslaget och yttrade sig negativt.

Som Hallandsriksdagsledamot välkomnar jag beslutet. Halland har drivit ett hårt lobbyarbete för att få behålla regionen och det regionala självstyret inom sina nuvarande gränser. Det har varit framgångsrikt. Det blev inga storregioner, trots att en utredning föreslog det.

Då var det en fråga om att dela Halland och låta det ingå i två eller kanske till och med tre storregioner. Att låta länet som helhet bli en del av det redan stora Västra Götaland var ett annat alternativ som diskuterades. Men så blev det alltså inte, och det är vi glada för.

Förutsättningarna är ändå utmanande med två eller kanske till och med tre kommuner som berörs av arbetsmarknadsregionen Göteborg. En av kommunerna, min egen hemkommun, har dessutom ett medlemskap i Göteborgsregionens kommunalförbund.

En annan kommun är en bruksort och en inlandskommun. En tredje är en kommun som bara Hallandsåsen skiljer från Skåne. Men hela Halland är en del av ett växande Sydvästsverige. Vi har ett regioncentrum som har såväl högskola som ett länsjukhus och en närvaro av Försvarsmakten.

Fru talman! Hallands utmaningar ligger i att stärka och binda samman de sex kommunerna och att ta hänsyn till varandras skilda förutsättningar och tillhörigheter. Det är ett län som växer med stora och små företag, har en god ekonomi och bra socioekonomiska förutsättningar att fortsätta att växa.

Om regionplaneringen blir en framgång för Halland hänger på oss hallänningar själva. Jag ser fram emot att efter mina tolv år som riksdagsledamot återvända hem och kunna delta i det arbetet.

I det här sammanhanget måste det framhållas hur viktigt det är att uppträda i enighet gentemot regering, riksdag och de myndigheter som styr över hur vårt län kan utvecklas.

Det måste också i det här sammanhanget påpekas att Trafikverket i sin nationella plan måste prioritera åtgärder som främjar framkomligheten och hastigheten längs vår pulsåder Västkustbanan.

Det är framför allt åtgärder utanför vårt eget län i Maria, mellan Helsingborg och Ängelholm, det vill säga utanför Halland. Det är mötes-spår som måste till norr om Kungsbacka och en utbyggd bangård i Halmstad.

Det är en framgångsfaktor om man vill öka inflyttningen och planera för fler bostäder att enas om prioriteringarna, att kunna ge och ta mellan kommunerna, att lyssna till medborgarna och vara tydlig utåt.

Varje halländsk kommun ska kunna bidra och vinna på att delta i arbetet med en regionplan som förväntas stå färdig 2026, förutsatt att riksdagen i nästa vecka fattar beslut om bifall till propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 18 Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU26

Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (prop. 2021/22:189)
föredrogs.

*Ökad rättssäkerhet
och snabbare verk-
ställighet i interna-
tionella familjemål*

Anf. 96 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! *Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål* heter alltså propositionen som vi nu ska debattera. I mycket korta drag handlar den om hur en rättslig prövning ska genomföras och vilken domstol eller annan myndighet som blir behörig när det finns ett internationellt inslag. I stort är detta bra, och det är välkommet att det nu blir förtydligt.

Vi motsätter oss alltså inte på något sätt själva propositionen men anser att den kunde ha varit bättre. Det är kanske det faktum att den sittande regeringens dagar nu är räknade, och att det därför är bråttom att få igenom så mycket som möjligt innan valet, som gör att förslaget inte tar någon hänsyn till remissinstansernas önskemål.

Det blir inte alltid bra när man lägger olika lagar som ett lapptäcke på varandra. Sveriges Kommuner och Regioner har i sitt remissvar efterfrågat bättre riktlinjer men har inte fått gehör för sitt önskemål. Man kan miss-tänka att tidsbristen, när valet nu närmar sig, är påverkande. Det blir det enskilda barnet som drabbas av bristen på riktlinjer för hur lagen ska tolkas av socialnämnderna. Regeringen väljer dock att bortse från Sveriges Kom-muner och Regioners remissvar.

Flera remissinstanser trycker också på barnperspektivet. Värmlands tingsrätt ifrågasätter till exempel hur det säkerställs att ett barns uppfattning kommer till uttryck i beslutsprocessen. Risker finns enligt tingsrätten att det först vid tillämpningen kommer fram vilka nationella regler som bör finnas.

Just detta med hur barn ska komma till tals tas också upp av Föreningen Vårdnad Boende Umgänge i Sverige, VBU, i deras remissvar. Där lyfter VBU bland annat fram problematiken med att barn inte alltid säger det som de faktiskt vill. Det får aldrig bli så att man tar ifrån barnen rätten till en förälder, enbart utifrån vad som barnet sagt vid ett tillfälle utan att förstå konsekvenserna av sitt yttrande.

Det bör vara barnets vilja och uppfattning som ska styra, och inte barnets uttryckta ord. Barn ska få komma till tals. Det är då extra viktigt att deras ord inte får en annan betydelse än deras egentliga uppfattning. För barn har oftast ett annat ordförråd och ett annat sätt att uttrycka sin vilja. Därför måste barns vilja vara styrande snarare än deras val av ord och uttryckssätt.

Alla lagar som vi har beslutat om ska följas upp. Vi har en särskild önskan i vår följdmotion om att ta hänsyn till barnperspektivet vid en uppföljning. Tyvärr var det inget som fick gehör under beredningen, vilket vi givetvis beklagar särskilt ur ett barnperspektiv.

Fru talman! Jag vill dock som avslutning skicka med en uppmaning till regeringen, trots att Sverigedemokraternas önskan om en uppföljning med barnperspektiv ser ut att falla. Jag hoppas att den kommande regeringen har barnperspektivet i åtanke i den kommande uppföljningen.

Låt barnperspektivet vara en del av uppföljningen, och glöm inte bort att det faktiskt är barnets välmående det ytterst handlar om. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 97 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Vilken ära att få vara sist ut i den här torsdagens debatter!

I EU har man alltså antagit en ny förordning när det gäller frågor om äktenskapsskillnad, föräldraansvar och internationella bortföranden av barn. Den är en omarbetning av versionen från 2003, så det här är inte något helt nytt. Men förordningen är alltså uppdaterad och moderniserad, och det är det som föranleder oss att uppdatera den svenska lagstiftningen.

Förordningen innehåller, som föregående talare sa, regler om vilken medlemsstats domstolar eller andra myndigheter som är behöriga att pröva frågor av det här slaget med en internationell anknytning. Den nya förordningen syftar till att stärka barns och föräldrars rättssäkerhet, förbättra tillgången till en rättslig prövning och effektivisera förfarandet. Alla vinner ju på att till exempel vårdnadstvister går fortare.

Alla avgöranden om föräldraansvar görs direkt verkställbara i andra EU-länder. Det blir förbättringar gällande informationsutbytet mellan medlemsstaternas myndigheter, vilket underlättar domstolarnas handläggning och kan förbättra beslutsunderlagen.

Jag vill särskilt lyfta att det införs en skyldighet för domstolen att låta ett barn uttrycka sina åsikter och att beakta åsikterna i förhållande till barnets ålder och mognad. Det här kan också göras utan att föräldrars tillåtelse behövs. Detta är något som stämmer överens med den i Sverige relativt nya lagstiftningen på området när det gäller inhemska ärenden om vårdnad, boende och umgänge.

I och med detta stärks barns egen möjlighet att berätta om sin situation – något jag tycker är väldigt angeläget. Här går också det svenska förslaget längre än vad minimiförslaget från EU anger. Vi ger alltså barn större rätt i de här ärendena än vad EU tycker att vi behöver göra.

Utifrån den reservation som Sverigedemokraterna har i ärendet gällande tydligheten i regelverket kan man läsa i regeringens proposition att information om ny lagstiftning är något som Sveriges Domstolar och Domstolsakademien arbetar med. Information om verkställighet av utländska avgöranden finns tillgänglig på Sveriges Domstolars webbplats. Jag skulle alltså inte säga att det här är ett ärende som regeringen har hastat fram för att bli klar före valet, utan om man läser propositionen ser man klart och tydligt att det finns svar till sådant som lyfts av några av remissinstanserna.

Socialstyrelsen och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd tar fram handläggningsstöd för socialnämnderna, och Europeiska rättsliga nätverket tar fram en handbok om den nya förordningen. Allt detta sammantaget kan man anta kommer att fylla behoven av kunskap på området för alla berörda.

Vi anser att förslaget från regeringen är väl avvägt, och jag vill därför yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 19 En effektivisering av byggnadsnämndens tillsyn

Civilutskottets betänkande 2021/22:CU32
En effektivisering av byggnadsnämndens tillsyn (prop. 2021/22:149)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 20 Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete

Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU10
Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete (prop. 2021/22:139)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

§ 21 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2021/22:254 Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förkortas till fyra dagar.

§ 22 Anmälan och omedelbar hänvisning av förslagspunkt i proposition till utskott

Tredje vice talmannen meddelade att det hade inkommit ett rättelseblad med ytterligare en förslagspunkt i proposition 253 *Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk*. Motionstiden för propositionen skulle gå ut *måndagen den 13 juni kl. 16.30*.

Kammaren biföll talmannens förslag att förslagspunkt 4 i propositionen omedelbart skulle hänvisas till finansutskottet.

§ 23 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 8 juni

2021/22:539 Tillgängligheten till sÄrläkemedel
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 8 juni

2021/22:1685 Samråd gällande reviderad GMO-lagstiftning
av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Anna-Caren SÄtherberg* (S)

2021/22:1686 VÅld och hot mot personal i förskolan
av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:1687 LÄrarutbildningen och minoritetsspråk
av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2021/22:1688 Nordiskt transportsamarbete
av *Cassandra Sundin* (SD)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2021/22:1689 Åtgärder mot den privata skuldsättningen
av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet *Max Elger* (S)

2021/22:1690 Smuggling och oredovisad försäljning av hundar
av *Yasmine Eriksson* (SD)

till statsrådet *Anna-Caren SÄtherberg* (S)

2021/22:1691 Smuggling och oredovisad försäljning av hundar
av *Yasmine Eriksson* (SD)
till finansminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2021/22:127
9 juni

2021/22:1692 Brist på kemikalier för vattenrening
av *Betty Malmberg* (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1693 Modern växtförädling
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1694 Statsråd och spridning av vilseledande information
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsminister Magdalena Andersson (S)

2021/22:1695 Granskning av konkursförvaltares arvoden
av *Robert Hannah* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 25 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 8 juni

2021/22:1647 Svenskt deltagande i Taiwans mottagning i Genève
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1646 Företagsstöd mot cyberattacker
av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1660 Stölder av båtmotorer
av *Sten Bergheden* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1649 Rakel G2
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1657 Optikerbranschens roll i ögonsjukvården
av *Sofia Nilsson* (C)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1648 Lustgasanvändning bland unga i Järva och Sverige
av *Anders Österberg* (S)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1654 Hot om re-monopolisering på börsmarknaden
av *Mattias Karlsson* i Luleå (M)
till statsrådet Max Elger (S)

2021/22:1655 Karriärvägledning för individ och samhälle
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1653 Jämställda sponsringsregelverk
av *Per Åsling* (C)
till finansminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2021/22:127
9 juni

2021/22:1658 Covid-19-vacciner i ett längre perspektiv

av *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1659 Frihandelsavtal mellan Israel och Förenade Arabemiraten

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1656 Spetsutbildningarnas framtid

av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1652 Teknikprogrammet och högskolebehörighet

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Lina Axelsson Kihlblom (S)

2021/22:1651 Utflyttning av trälgräns på prov

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1663 Sanktioner mot de styrande i Hongkong

av *Hampus Hagman* (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1661 Sekulära krafter i Iran

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1664 UD:s samarbete med Institutet för säkerhets- och utvecklingspolitik

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 26 Kammaren åtskildes kl. 16.43.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.50,
av andre vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 89 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	2
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 7 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning	
2017–2021.....	2
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU42.....	2
(Beslut fattades under § 15.).....	2
§ 8 Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen.....	3
Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU28.....	3
Anf. 1 ANNA VIKSTRÖM (S).....	3
Anf. 2 NIKLAS WYKMAN (M).....	4
Anf. 3 DAVID LÅNG (SD).....	6
Anf. 4 HELENA VILHELMSSON (C).....	8
Anf. 5 TONY HADDOU (V).....	9
Anf. 6 HAMPUS HAGMAN (KD).....	10
Anf. 7 GULAN AVCI (L).....	11
(Beslut fattades under § 15.).....	13
§ 9 Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och	
färdmedelsneutralt regelverk.....	13
Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU29.....	13
Anf. 8 NIKLAS WYKMAN (M).....	13
Anf. 9 ERIC WESTROTH (SD).....	15
Anf. 10 HAMPUS HAGMAN (KD).....	17
Anf. 11 HELENA GELLERMAN (L).....	18
Anf. 12 SULTAN KAYHAN (S).....	19
Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	21
Anf. 14 SULTAN KAYHAN (S) replik.....	22
Anf. 15 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	22
Anf. 16 SULTAN KAYHAN (S) replik.....	23
Anf. 17 PER ÅSLING (C).....	23
Anf. 18 EMMA BERGINGER (MP).....	24
(Beslut fattades under § 15.).....	26
§ 10 Redovisning av skatteutgifter 2022.....	26
Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU30.....	26
(Beslut fattades under § 15.).....	26
§ 11 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden.....	26
Skatteutskottets betänkande 2021/22:SkU33.....	26
(Beslut fattades under § 15.).....	26
§ 12 En ny lag om företagsrekonstruktion.....	27
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU22.....	27
Anf. 19 OLA JOHANSSON (C).....	27
Anf. 20 OLA MÖLLER (S).....	28
(Beslut fattades under § 15.).....	28
Ajournering.....	28

Återupptaget sammanträde	29
§ 13 Frågestund	29
Anf. 21 ANDRE VICE TALMANNEN	29
<i>Den sociala pelaren och minimilöner</i>	29
Anf. 22 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	29
Anf. 23 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	29
Anf. 24 ANN-SOFIE LIFVENHAGE (M)	29
Anf. 25 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	30
<i>Hedersvåld mot kvinnor</i>	30
Anf. 26 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	30
Anf. 27 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	30
Anf. 28 ANN-CHRISTINE FROM UTTERSTEDT (SD).....	31
Anf. 29 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	31
<i>Tillgång till läkemedel mot cystisk fibros</i>	31
Anf. 30 ANDERS W JONSSON (C)	31
Anf. 31 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	31
Anf. 32 ANDERS W JONSSON (C)	32
Anf. 33 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
<i>Vinster i välfärden</i>	32
Anf. 34 KARIN RÅGSJÖ (V)	32
Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
Anf. 36 KARIN RÅGSJÖ (V)	33
Anf. 37 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
<i>Rätten till personlig assistans</i>	33
Anf. 38 PIA STEENSLAND (KD)	33
Anf. 39 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
Anf. 40 PIA STEENSLAND (KD)	34
Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	34
<i>Utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden</i>	34
Anf. 42 ROGER HADDAD (L).....	34
Anf. 43 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	35
Anf. 44 ROGER HADDAD (L).....	35
Anf. 45 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	35
<i>Sveriges Natoansökan och Turkiets krav</i>	36
Anf. 46 MARIA FERM (MP)	36
Anf. 47 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	36
Anf. 48 MARIA FERM (MP)	36
Anf. 49 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	36
<i>Den svenska modellen och EU-förslaget om minimilöner</i>	36
Anf. 50 JOHAN ANDERSSON (S).....	36
Anf. 51 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	37
Anf. 52 JOHAN ANDERSSON (S).....	37

Anf. 53 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	37
<i>Förenklad tillståndsprocess för gruvdrift</i>	38
Anf. 54 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	38
Anf. 55 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	38
<i>Åtgärder mot felaktiga pensionsutbetalningar</i>	38
Anf. 56 JULIA KRONLID (SD).....	38
Anf. 57 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	39
<i>Insatser för ökat kvinnligt företagande</i>	39
Anf. 58 ANNIKA QARLSSON (C).....	39
Anf. 59 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	39
<i>EU-direktiv om minimilöner</i>	40
Anf. 60 MICHAEL ANEFUR (KD).....	40
Anf. 61 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	40
<i>Utländskt ägande i svensk välfärd</i>	40
Anf. 62 ANDREA TÖRNESTAM (S).....	40
Anf. 63 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	41
<i>Patienters valfrihet</i>	41
Anf. 64 JOHAN HULTBERG (M).....	41
Anf. 65 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	41
<i>Energipolitiken och statliga företags opinionsbildning</i>	42
Anf. 66 JOSEF FRANSSON (SD).....	42
Anf. 67 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	42
<i>Den svenska försörjningsberedskapen</i>	42
Anf. 68 MATTIAS JONSSON (S).....	42
Anf. 69 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	43
<i>Nollvision för undernäring hos äldre</i>	43
Anf. 70 ULRIKA HEINDORFF (M).....	43
Anf. 71 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43
<i>Översyn av Försäkringskassans återkravsarbete</i>	44
Anf. 72 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	44
Anf. 73 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	44
Anf. 74 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	44
<i>Regeringens framtida pensionspolitik</i>	45
Anf. 75 ELSEMARIE BJELLQVIST (S).....	45
Anf. 76 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	45
<i>Situationen på Arlanda</i>	45
Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M).....	45
Anf. 78 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	45
<i>Åtgärder mot hedersförtryck</i>	46
Anf. 79 MICHAEL RUBBESTAD (SD).....	46
Anf. 80 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S).....	46
<i>Förebyggande arbete mot barnfetma</i>	47

Anf. 81 ULRIKA JÖRGENSEN (M).....	47
Anf. 82 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	47
<i>Utländskt ägande i SAS</i>	47
Anf. 83 ERIC PALMQVIST (SD).....	47
Anf. 84 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	48
<i>Näringsministerns uttalande om kärnkraft</i>	48
Anf. 85 CARL-OSKAR BOHLIN (M).....	48
Anf. 86 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S).....	48
Ajournering	49
Återupptaget sammanträde	49
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 8 juni	49
UbU23 Validering för kompetensöverföring och livslångt lärande.....	49
TU16 Infrastrukturfrågor.....	50
JuU21 Tillfälligt omhändertagande av villkorligt frigivna och skyddstillsynsdömda.....	53
JuU54 Åtgärder mot personer som blockerar vägar.....	53
KrU11 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden.....	53
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	53
FiU42 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2017–2021	53
SKU28 Stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen	53
SKU29 Skattelättnad för arbetsresor – ett enklare och färdmedelsneutralt regelverk.....	55
SKU30 Redovisning av skatteutgifter 2022.....	56
SKU33 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden.....	56
CU22 En ny lag om företagsrekonstruktion	56
§ 16 Tryggare bostadsrätt	56
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU24.....	56
Anf. 87 OLA MÖLLER (S)	56
Anf. 88 OLA JOHANSSON (C).....	58
Anf. 89 VIKTOR WÄRNICK (M)	60
Anf. 90 LARRY SÖDER (KD).....	62
Anf. 91 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	63
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	65
§ 17 Regional fysisk planering i Hallands län	65
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU25.....	65
Anf. 92 VASILIKI TSOUPLAKI (V).....	65
Anf. 93 LEIF NYSMED (S)	66
Anf. 94 ROGER HEDLUND (SD)	67
Anf. 95 OLA JOHANSSON (C).....	68
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	69
§ 18 Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål	69
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU26.....	69
Anf. 96 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	69
Anf. 97 ELIN LUNDGREN (S).....	70

(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	71	Prot. 2021/22:127
§ 19 En effektivisering av byggnadsnämndens tillsyn	71	9 juni
Civilutskottets betänkande 2021/22:CU32	71	-----
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	71	
§ 20 Stärkt integritet i idrottens antidopningsarbete.....	71	
Kulturutskottets betänkande 2021/22:KrU10	71	
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	71	
§ 21 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid	71	
§ 22 Anmälan och omedelbar hänvisning av förslagspunkt i		
   proposition till utskott	72	
§ 23 Anmälan om interpellation	72	
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	72	
§ 25 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	73	
§ 26 Kammaren åtskildes kl. 16.43.....	74	